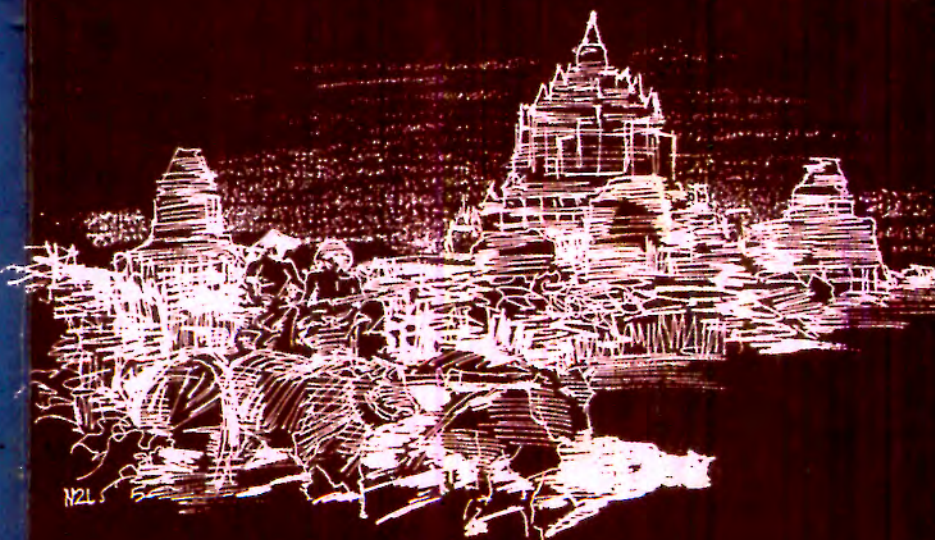

- ဦးသန့်ရဲ့မြေး သမိုင်းအမှန်ကို ရေးနိုင်ရဲ့လား
- ဦးသန့်ရဲ့မြေးရေးတဲ့ ရခိုင်အရေး
- ဦးသန့်ရဲ့မြေးရေးတဲ့ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုအလွဲများ
- ဘုရင့်နောင်အကြောင်း ဇောက်ထိုးမိုးမှုော် သမိုင်းအမြင်

ဦးသန့်ရဲ့မြေး သန့်မြင့်ဦးရေးတဲ့

ကိုယ်တိုင်ရေးမြန်မာ့သမိုင်းအမှားများ

မောင်သွေးချွန်
ဝေဖန်တင်ပြသည်

800
RIV
018

စာအုပ်အစီအစဉ်(၁၁)

ဗုဒ္ဓဝင်၊ ပုဂံခေတ်၊ အနော်ရထာ၊ အလောင်းစည်သူ၊
တောင်ငူခေတ်၊ တပင်ရွှေထီး၊ ဘုရင်နောင်၊
ကုန်းဘောင်ခေတ်၊ အလောင်းဘုရားမှ သီပေါမင်းအထိ
နောက်ဆုံး... ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအထိ
အချက်အလက်များ၊ အယူအဆသုံးသပ်ဝေဖန်ချက်များ
စာအုပ်ရဲ့ နေရာအတော်များများ အမှားတွေနဲ့...။

ဦးသန့်ရဲ့မြေး သန့်မြင့်ဦးရေးတဲ့

ကိုယ်တိုင်ရေးမြန်မာ့သမိုင်းအမှားများ

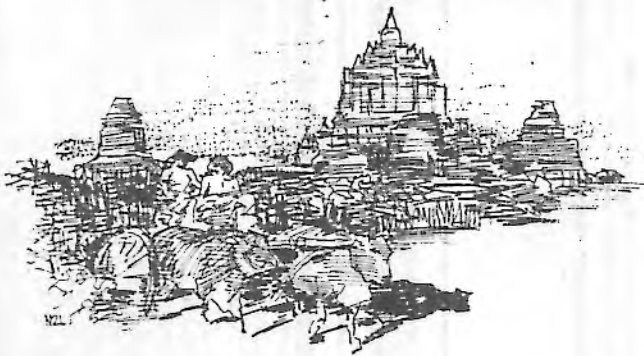
မောင်သွေးချွန် ဝေဖန်တင်ပြသည်

အမှတ်(၇၄)၊ သာယာအေးလမ်း၊ (၃)ရပ်ကွက်
မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ဖုန်း - ၀၉၇၃၀၄၆၂၂၆၊ ၀၉ ၄၂၁၀ ၁၁၀ ၈၁။

မန်းချောင်းစာပေ၏ စာအုပ် အစီအစဉ် ၁၁

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

ထုတ်ဝေကာလ	-	ပထမအကြိမ် ၂၀၁၂ ဇက်တင်ဘာ
အုပ်ရေ	-	၁၀၀၀ အုပ်
မျက်နှာပုံဒီဇိုင်း	-	ငြိမ်းချမ်းသာ
စာစီ	-	ဇော်ဝင်းမောင်
အတွင်းဖလှင်	-	ကိုဦးနှင့်ညွှီများ
ထုတ်ဝေသူ	-	ဦးမြင့်စိုး မန်းစကြာစာစဉ်
ပုံနှိပ်	-	မန်းရွှေကြာ
မူပိုင်ခွင့်ပန်တီနို	-	ငြိမ်းချမ်းသာ၊ ဟန်ထူပိုင်
မျက်နှာပုံပန်းချီ	-	ညီညီလွင်
တန်ဖိုး	-	၈၀၀ ကျပ်

ဦးသန့်ရဲ့ မြေး သန့်မြင့်ဦးရေးတဲ့
 ကိုယ်တိုင်ရေးမြန်မာ့သမိုင်းအမှားများ
 မောင်သွေးချွန်
 ဝေဖန်တင်ပြသည်

မန်းချောင်းစာပေမှ စီစဉ်ထုတ်ဝေသည်

မာတိကာ

	သမိုင်းကြေးပေးဆပ်ရမယ်	၁
၁။	ဦးသန်ရှုံမြေးရေးတဲ့ ခြေရာပျောက်မြစ် (သို့မဟုတ်) ခြေရာလည်းပျောက် ရေလည်းနောက်	၇
၂။	ဦးသန်ရှုံမြေးရေးတဲ့ ခြေရာပျောက်မြစ် (သို့မဟုတ်) ခြေရာလည်းပျောက် ရေလည်းနောက် (၂)	၁၅
၃။	ဦးသန်ရှုံမြေးရေးတဲ့ ခြေရာပျောက်မြစ် (သို့မဟုတ်) ခြေရာလည်းပျောက် ရေလည်းနောက် (၃)	
	ဘုရင့်နောင်အကြောင်း ဇောက်တီဇောက်ထိုး သမိုင်းအမြင်	၂၃
၄။	ဦးသန်ရှုံမြေး သမိုင်းအမှန်ကိုရေးနိုင်ရဲ့လား	၃၁
၅။	ဦးသန်ရှုံမြေးရေးတဲ့ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုအလွဲများ	၃၉
၆။	ဦးသန်ရှုံမြေးရေးတဲ့ ခြေရာပျောက်မြစ် (သို့မဟုတ်) ခြေရာလည်းပျောက် ရေလည်းနောက် (၄)	
	ဦးသန်ရှုံမြေးရေးတဲ့ ရခိုင်အရေး	၄၇

သမိုင်းကြွေးပေးဆပ်ရမယ်

သန့်မြင့်ဦးရဲ့ 'ခြေရာပျောက်မြစ် (ကိုယ်တိုင်ရေးမြန်မာ့သမိုင်း)' စာအုပ်ကို မြန်မာဘာသာပြန်စာအုပ်အဖြစ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း မပြုမီကတည်းက စိတ်ဝင်စားခဲ့ပါတယ်။ သန့်မြင့်ဦးဟာ ဦးသန့်ရဲ့မြေး၊ ဦးသန့်မိုးဆက်အနေနဲ့ သူ့အဘိုးလို့ မြန်မာ့ဂုဏ်ဆောင် လူငယ်တစ်ဦးဖြစ်လာလိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်မိခဲ့ပါတယ်။ ဦးသန့်ဆိုတာ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂမှာ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်တာဝန်ကို နှစ်ကြိမ်ဆက်တိုက်ထမ်းဆောင်ပြီး မြန်မာ့ဂုဏ်ဆောင်ခဲ့တာမဟုတ်လား။ ဦးသန့်ရဲ့ အတွေးအမြင်နဲ့ ဆောင်ရွက်ချက်တွေကို ကျွန်တော်တို့ လက်လှမ်းမီသမျှ ဖတ်မှတ်ခဲ့ဖူးကြပါပြီ။ ယခု ဦးသန့်ရဲ့မြေး ဆရာသန့်မြင့်ဦးက မြန်မာ့သမိုင်းကို ရေးတယ်ဆိုတော့ အင်မတန် စိတ်ဝင်စားခဲ့ပါတယ်။

ဒီစာအုပ်ကို မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီခေါင်းဆောင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် ကိုယ်တိုင်က ဖတ်သင့်တဲ့ စာအုပ်တစ်အုပ်အဖြစ် ညွှန်းဆိုထားကြောင်းလည်း ဈာနယ်တစ်စောင်မှာ ဖတ်လိုက်ရပါတယ်။ ဒါနဲ့ လှည်းတန်းက 'ကိုလွင်ဦးစာပေ' ကိုရောက်တုန်း ဒီစာအုပ်ကို အခန့်သင့်တွေ့ရပါတယ်။ ကျွန်တော်ကောက်ယူပြီး စာအမြည်းလုပ်နေစဉ် 'ကောင်းတယ်လို့ ပြောတာပဲ ဆရာရေ ... ဒေါ်စုညွှန်းလိုက်တာနဲ့ ပိုရောင်းကောင်းသွားတယ်' လို့ ကိုလွင်ဦးက ပြုံးစစနဲ့

မန်းချောင်းစာပေ

ပြောပါတယ်။ အဲဒီနေ့က မြန်မာစာအုပ်တွေ အများကြီး ဝယ်ဖြစ်လိုက်တာနဲ့ သန့်မြင့်ဦးရဲ့ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ ရေးထားတဲ့စာအုပ်ကို မဝယ်ဖြစ်ခဲ့ပါဘူး။

သိပ်မကြာခင်မှာပဲ ဒီစာအုပ်ဟာ မြန်မာဘာသာပြန်နဲ့ ထုတ်ဝေလာတာ တွေ့ရပါတယ်။ 'မြန်းနင်းဆီမှ ဘာသာပြန်ဆိုသည်' လို့ စာအုပ်အဖုံးမှာ ဖော်ပြ ထားတာကြည့်ပြီး ရုတ်တရက်စိတ်ပျက်သွားမိတယ်။ 'မြန်းနင်းဆီဘာသာ ပြန်သည်' ဆိုရင် ပြီးရက်သားနဲ့ ...။ မှ ဘာသာပြန်ဆိုသည်ဆိုတော့ မှက ပိုနေပြီ။ ထောင့်ထောင့်အောင်အောင်ကြီးဖြစ်နေတယ်။ ထားလိုက်တော့ မြန်မာ စာပျက်ဘေးကြုံနေတာကြာပြီပဲလို့ နှလုံးသွင်းပြီး စိတ်ကိုဖြေလိုက်တယ်။

စာအုပ်ကို ဖတ်ကြည့်လိုက်တော့ အမှားတွေ ဘွားခနဲ ... ဘွားခနဲ ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ တွေ့လိုက်ရတော့ အတော်လေး စိတ်မသက်မသာ ဖြစ်သွား ရတယ်။ 'မြန်မာ့သမိုင်းရှိုင်းခဲ့လေပြီ' လို့လည်း မှတ်ချက်ချလိုက်မိရဲ့။ သန့်မြင့်ဦးရဲ့ဒီဒါနဲ့စကား ဒီစာအုပ်ဟာ 'အတိတ်ကာလလမ်းညွှန်' လို့ ဆိုထား ပါတယ်။ 'အတိတ်ကာလအနေဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ကာလကို မည်သည့် ဉာဏ်အလင်း ရောင်ရစေနိုင်မည်ကို အာရုံထားပြီး ရေးသားပါသည်' လို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။

သန့်မြင့်ဦးရဲ့ စာအုပ်ကို ဖတ်အပြီးမှာ ဘယ်လိုဉာဏ်အလင်းမျိုးမှ မရတဲ့ အပြင် ကျွန်တော်တို့ရဲ့ သမိုင်းရာဇဝင်ကြီး မှောင်ကြီးကျခဲ့လေပြီလို့ မြည်တမ်း စုတ်သပ်မိတယ်။ ဗုဒ္ဓဝင်၊ ပုဂံခေတ်၊ အနော်ရထာ၊ အလောင်းစည်သူ၊ တောင်ငူခေတ်၊ တပင်ရွှေထီး၊ ဘုရင့်နောင်၊ ကုန်းဘောင်ခေတ်၊ အလောင်း ဘုရားမှ သီပေါမင်းအထိ၊ နောက်ဆုံး ... ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအထိ အချက်အလက်များ၊ အယူအဆသုံးသပ်ဝေဖန်ချက်များ စာအုပ်ရဲ့နေရာ အတော်များများ အမှားတွေနဲ့ တင်းကြမ်းပြည့်နေတာတွေ့ရပါတယ်။ ဘာသာပြန်အမှားတွေကလည်း နာမည်အခေါ်အဝေါ်အသံထွက်ကအစ မှန်အောင်မရေးနိုင်ခဲ့ပါဘူး။

ဒီလောက်များပြားတဲ့အမှားတွေကို သန့်မြင့်ဦးဘာလို့ကျူးလွန်ခဲ့ရသလဲ။ သူ့ပညာအရည်အချင်းကို ဖော်ပြထားရာမှာ ကင်းပရစ်ဂျီတက္ကသိုလ်က ပီအိပ်ချ်ဒီ ပါရဂူဘွဲ့ကို သမိုင်းဘာသာရပ်နဲ့ ရခဲ့တာလို့ ဖော်ပြထားတယ်။ 'ဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသော ကျမ်းအဖြစ် မင်းတုန်းမင်းနှင့်သီပေါမင်းတို့ အုပ်ချုပ်မိစံသည့်လက်ထက်အကြောင်း ပြုစုသည်' လို့ ရေးထားပါတယ်။ သူ့ရဲ့

ဘွဲ့ယူကျမ်းမှာရော အမှားတွေ တင်းကြမ်းပြည့်နေမှာလားလို့ ရိုးရိုး သားသား စိတ်ပူမိပြန်တယ်။

သန့်မြင့်ဦး နိုင်ငံခြားမှာရှိနေစဉ် ‘အမြဲလိုလိုယဉ်ကျေးပြီး ကျောင်း ဆရာမဟန်ပန်ရှိသည့် စုကြည်က ကျွန်တော့်အား အင်္ဂလန်သို့ ဒေါက်တာဘွဲ့ ယူရန်လာဖို့နှင့် မြန်မာ့သမိုင်းဘာသာကို ယူရန်အားပေးသည်’ လို့ စာအုပ်ရဲ့ နောက်ပိုင်း ‘စပ်ထိုးစာ’ မှာ ဖော်ပြထားပြန်ပါတယ်။ သူ့ကိုယ်တိုင် မြန်မာ့သမိုင်း ကို အမြဲတမ်းစိတ်ဝင်စားကြောင်းလည်း နိဒါန်းမှာ ရေးခဲ့ပြီးဖြစ်ပါတယ်။ ဒါနဲ့တောင် ပုဂံခေတ်ကနေ ကုန်းဘောင်ခေတ်အထိ ဘာလို့ မှောက်မှောက် မှားမှား ရေးခဲ့ရပါလိမ့်။ မှားလို့မှားမှန်းမသိ အပေါ်ယံလောက်သာ ဖတ်ကြည့်ပြီး သန့်မြင့်ဦးရဲ့စာအုပ်ကို အနောက်တိုင်းစာနယ်ဇင်းတွေက ချီးကျူးထားတဲ့ ကျောဖုံးကောက်စာများကိုလည်း တအံ့တဩတွေ့ခဲ့ရပါတယ်။

‘ထူးခြားပြောင်မြောက်သည်။ ဟန်ချက်ညီပြီး စေ့စပ်သေချာကာလေးနက် မှု ရှိသည့် သမိုင်းတင်ပြချက်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်’ ဆိုတာမျိုး။

သမိုင်းဖြစ်ရပ်အမှန်တွေကို မသိဘဲ ကြုံသလို ပြီးစလွယ် ချီးမြှောက်တတ် တာ သူတို့ အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှုပဲ ထင်ပါရဲ့။ ဒါမှမဟုတ် မြန်မာ့သမိုင်း ကို ရိုင်းရိုင်းပျံ့ပျံ့ မှားမှားယွင်းယွင်း ရေးထားတာကိုပဲ သူတို့ သြဘာ ပေးလိုဟန် ရှိပါတယ်။

ကျွန်တော်ကား မြန်မာ။ ကိုယ့်သမိုင်းကိုယ်ရေးချင်သည့် မြန်မာ။ ကျွန်တော်တို့ သမိုင်းကို နိုင်ငံခြားသားပညာရှင်တစ်ဦးတစ်ယောက်က ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ပြီး ရေးတာမျိုးလုံးဝလက်မခံ။

ကိုလိုနီသမိုင်းဆရာကြီး ပါမောက္ခလုစ်က တကောင်းရာဇဝင်နဲ့ ဆက် စပ်ပြီး ...

‘မင်းတို့ဗမာတွေဟာ ဂေါတမဗုဒ္ဓဘုရားနဲ့ အမျိုးတော်ချင်လို့ ဘုရား အမျိုးတွေဆိုပြီး ဝါကြွားချင်လို့ တကောင်းရာဇဝင်ကို လုပ်ကြံဖန်တီးခဲ့တာ’ လို့ ပြက်ရယ်ပြုခဲ့ဖူးပါတယ်။

ဪ သနားစရာပါမောက္ခကြီးပါကလား။

ဗုဒ္ဓဘာသာ ယဉ်ကျေးမှုအရ ရဟန်းသံဃာတော်များကို ‘ဘုရားသား

တော်'လို့ ခေါ်တယ် မဟုတ်ပါလား။ မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်တိုင်က 'ချစ်သား၊ ချစ်သမီး' ဟူ၍ မေတ္တာကရုဏာကြီးမားလှစွာ ချီးမြှောက်ခဲ့သည် မဟုတ်ပါလား။ ဘုရားသြဝါဒအတိုင်း ကျင့်ကြံနေထိုင်သူ မှန်သမျှ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်တွေကို 'မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ ဂ္ဃေရင်တော်အနစ် သားတော်အစစ် သမီးတော် အစစ်များ'လို့ ကျေးဇူးရှင် မဟာဗောဓိမြိုင်ဆရာတော်ကြီးက မော်ကွန်းထိုး ချီးမြှောက်ခဲ့ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ဟာ ဘုရားနဲ့ အမျိုးတော်ချင်လို့ ဆိုတာထက် ဘုရားအမျိုးစစ်စစ်တွေလို့ အချိန်မရွေး နေရာမရွေး ပြောရဲရပါလိမ့်မယ်။ လှစ်ရဲ့ ဩဇာခံ မြန်မာသမိုင်းပညာရှင် ပါမောက္ခဒေါက်တာသန်းထွန်းလည်း မြန်မာ့သမိုင်းကို အလွဲလွဲအမှားမှား ရေးသားခဲ့ဖူးလေသမျှ ကျွန်တော် တို့ပြန် ဝေဖန်ပြီးခဲ့လေပြီ။

ကျွန်တော်မှာ ဇာတိပုည ဂုဏ်မာနဖြင့် ထောင်ထောင်လွှားလွှားကြီး တုံ့ပြန်ဝေဖန်နေခြင်း မဟုတ်ပါ။ သမိုင်းအချက်အလက်မှားများကို ညှိနှိုင်း ပေးခြင်းသာ။ အထူးသဖြင့် အနောက်တိုင်းသားတို့ရဲ့ သမိုင်းအမြင်ဟာ ကျွန်တော်တို့အပေါ်မှာ အိင်မတန်ရှိုင်းပျစော်ကားလှပါတယ်။ မှန်နန်းရာဇဝင် တော်ကြီးကို 'မူကြိုကလေးငယ် ပုံပြင်များကို တည်းဖြတ်ထားသကဲ့သို့' လို့ မှတ်ချက်ပေးထားပါတယ်။ (သန့်မြင့်ဦး ခြေရာပျောက်မြစ်၊ စာ ၈၀-၈၅)

ကျွန်တော်တို့ သမိုင်းရာဇဝင်မှာ မင်းကောင်းမင်းမြတ်တွေချည်းပေါ်ထွက် ခဲ့သည် မဟုတ်ပါ။ မင်းဆိုးမင်းညစ်တွေ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး တိုင်းပြည်နဲ့လူမျိုး ဂုဏ်သိက္ခာဦးနှိုး အရှက်ရအောင် လုပ်ခဲ့တာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ မင်းဆိုး မင်းညစ် ပြည်သူ့ကို ရင်ဝယ်သားလို မချစ်ခင် မလေးစားတဲ့ အုပ်ချုပ်သူ လူတန်းစားတွေ ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာလည်း ထင်ရှားရှိခဲ့ပါတယ်။ မင်းကောင်း မင်းမြတ်တွေဆိုက ကောင်းမွေ့ကိုယူပြီး မင်းဆိုးမင်းညစ်များရဲ့ ဆိုးမွေ့ကို ပယ်လုနပ်စိခြင်းဟာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ သမိုင်းသင်ခန်းစာ၊ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ သမိုင်းအသစ်ဖြစ်စေရပါမယ်။

သန့်မြင့်ဦးရဲ့ သမိုင်းအမှားတွေကို ထောက်ပြဝေဖန်ဖို့အတွက် ကျွန်တော် စာအုပ်စင်မှာ အဆင်သင့်ရှိနေတဲ့ မြန်မာသမိုင်းစာအုပ်များကို အားပြုခဲ့ရ ပါတယ်။ သူ့အမှားတွေ များလွန်းလို့ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်နဲ့ မလုံလောက်တဲ့

အတွက် ဆောင်းပါး (၆)ပုဒ်အထိ ရေးဖြစ်သွားပါတယ်။ ရေးစရာတွေ ကျန်နေသေးပေမယ့် ဒီလောက်နဲ့ပဲ ရပ်နားလိုက်ပါတယ်။

ကျွန်တော့်ဆောင်းပါးတွေကို ဖော်ပြခဲ့တဲ့ ‘မန္တလေးအလင်းဂျာနယ်’နဲ့ ‘နံနက်ခင်းဂျာနယ်’က အယ်ဒီတာများကို ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ စောင့်ဖတ်ပြီး ဩဘာပေးခဲ့တဲ့ လေးစားအပ်သော မိတ်ဆွေများ၊ ဆရာသမားများ၊ စာဖတ်သူများကို ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ တစ်ခုပြောချင်တာက ကျွန်တော်ဟာ သမိုင်းပညာရှင်မဟုတ်ဆိုတာပါပဲ။ သေချာတာကတော့ ကျွန်တော်ဟာ ကိုယ့်တိုင်းပြည် ကိုယ့်လူမျိုး ကိုယ့်သမိုင်းကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူ အညတရ နိုင်ငံသားတစ်ယောက်မျှသာ ဖြစ်တယ်ဆိုတာပါပဲ။

လေးစားစွာဖြင့်

မောင်သွေးချွန်

၁၃၇၄ ခု ဝါခေါင်လဆန်း ၄ ရက်

၂၀၁၂ ခု ဩဂုတ်လ ၂၁ ရက်

ကျွန်တော်မှာ ခြေရာပျောက်မြစ်ကို ဖတ်ပြီး စိတ်ပျက်မိရာက
 “မှန်နန်းရာဇဝင်” ပြန်လှန်ရတယ်။
 ဆရာညိုမြရဲ့ “ကုန်းဘောင်ရှာပုံတော်” ကို ပြန်ဖတ်ရတယ်။
 ဆရာမြသန်းတင်ရဲ့
 “တောင်သမန်ရွှေအင်းက လေညင်းဆော်တော့” ကို
 ပြန်ကြည့်ရတယ်။
 ဒုက္ခပိုလာပုံများကို ပြောပါတယ်။

ဦးသန့်ရဲ့မြေး ရေးတဲ့ ခြေရာပျောက်မြစ်
 သို့မဟုတ်
 ခြေရာလည်းပျောက် ရေလည်းနောက်

- စာအုပ် - ခြေရာပျောက်မြစ်(ကိုယ်တိုင်ရေးမြန်မာ့သမိုင်း)
- မူရင်း - The River of Lost Footsteps
(A Personal History of Burma)
- ရေးသူ - သန့်မြင့်ဦး (ဦးသန့်၏ မြေး)
- ဘာသာပြန်သူ - မြနင်းဆီ
- ထုတ်ဝေကာလ - ၂၀၁၂ ဇူလိုင်လ(ဒုတိယအကြိမ်)
- စာမူခွင့်ပြုချက် - ၃၁၀၁၈၇၀၇၁၂
- တန်ဖိုး - ၆၅၀၀ ကျပ်
- ထုတ်/ဖြန့် - Myanmar Book Centre

မြန်မာ့ဂုဏ်ဆောင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူး ဦးသန့်ရဲ့မြေး ဆရာ
 သန့်မြင့်ဦး ပြုစုတဲ့ ဒီစာအုပ်ဟာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ ရေးထားတဲ့ စာအုပ်
 ဘဝကပင် အရောင်းသွက်ခဲ့တယ်လို့ သိရပါတယ်။ မြန်မာတွေ သမိုင်းဘာသာ
 ရပ်ကို စိတ်ဝင်စားလာတာ ဝမ်းသာစရာပါပဲ။ အထူးသဖြင့် ဦးသန့်ရဲ့မြေးက

မန်းချောင်းစာပေ

ရေးတာဆိုတော့ ပိုပြီး စိတ်ဝင်စားကြတယ်။ တစ်ခါ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က ဖတ်သင့်တဲ့စာအုပ်အဖြစ် ညွှန်းလိုက်တော့ ပိုပြီး ရောင်းကောင်းသွားခဲ့ပါသေး တယ်။ ဒီစာအုပ်ကို အင်္ဂလိပ်စာတတ် ဆရာတော်တစ်ပါးက ဘာသာပြန်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လက်တွေ့ချရေးဖို့ အခက်အခဲဖြစ်နေတယ်တဲ့။ 'စာပေစိစစ်ရေးက ခွင့်ပြုမယ် မထင်ဘူး' လို့ ဆရာတော်က မိန့်ပါတယ်။

'စာအုပ်ရဲ့ အခန်း(၂)မှာ ၁၉၈၈ အရေးအခင်းကြီးကို ရေးထားတယ်။ အဖမ်းခံရတာတွေ၊ သေဆုံးတာတွေ၊ စစ်တပ်က ဖြိုခွင်းပုံတွေ ထည့်ရေးထား တယ်။ နောက် အခန်း(၁၃)မှာက ၈၈ နောက်ပိုင်း စစ်အစိုးရခေတ်ကို ပယ်ပယ် နယ်နယ် ရေးထားတယ်။ နိဂုံးပိုင်းမှာတော့ ၂၀၀၇ သံဃာအရေးအခင်းထိ အတော်ပြည့်စုံအောင် ရေးသွားတယ်။ ဒီအကြောင်းအရာတွေကို သက်ဆိုင် ရာက ခွင့်ပြုပါ့မလား' လို့ ဆရာတော်က အမိန့်ရှိပါတယ်။

'အရှင်ဘုရား စိတ်ဝင်စားရင်တော့ ဘာသာပြန်ထားသင့်ပါတယ်။ တစ်နေ့ စာပေလွတ်လပ်ခွင့်ရတဲ့အချိန် ထုတ်နိုင်တာပေါ့ဘုရား' လို့ လျှောက်ထားခဲ့ပါ တယ်။ ဒီစာအုပ်အကြောင်း ပြောဆိုပြီး ၃ လလောက်အကြာမှာပဲ ဆရာမ မြနင်းဆီ ဘာသာပြန်တဲ့ 'ခြေရာပျောက်မြစ်' စာအုပ် ထွက်လာပါတယ်။ စာအုပ်ထွက်ပြီး ချက်ချင်းကုန်သွားပုံရပါတယ်။ ကျွန်တော် ဝယ်ခဲ့တဲ့စာအုပ်မှာ ဒုတိယအကြိမ်လို့ မျက်နှာဖုံးမှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။ စာမျက်နှာ ၆၇၀ ရှိတဲ့ စာအုပ်ကြီးကို မြည်းစမ်းဖတ်ကြည့်ရာက မိုးလင်းတဲ့အထိ အကုန်ဖတ်ပစ် လိုက်ပါတယ်။ (ဘာသာပြန်ကောင်းလွန်းလို့တော့ မဟုတ်ပါ။ ဘာသာပြန် အမှားတွေ၊ အချက်အလက်အမှားတွေကို သည်းခံပြီး ဖတ်ခဲ့ရတာပါ။) ဘာသာ ပြန်ညံ့ဖျင်းမှားယွင်းတာတွေ၊ မူရင်းမှာ အချက်အလက် လွဲမှားနေတာတွေ မဆွေးနွေးခင် ဆရာတော် အာရုံကျခဲ့တဲ့ လူပြောများတဲ့ ၈၈ အရေးအခင်းနဲ့ ရွေးကောက်ပွဲကြီးမတိုင်မီ စစ်အစိုးရခေတ် အခြေအနေများကို စာပေစိစစ် ရေးက ခွင့်ပြုခဲ့တဲ့အတိုင်း စာမြည်းသဘော ကောက်နုတ်တင်ပြလိုက်ပါတယ်။

'ဘာလင်တံတိုင်း၊ မဖြူချမီနှင့် ဟယ်ရီပရင်းဒါးဂတ်စ်၏ ကြည်းတပ်များ မန္တလေးသို့ စရောက်သည့်နောက်ပိုင်း နှစ် ၁၀၀ ခန့်ဖြစ်သည့် ၁၉၈၈ ခုနှစ်၏ နွေရာသီတွင် မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ထောင်နှင့်သောင်းနှင့်ချီ၍ လမ်းများ ပေါ်တွင် စီတန်းလှည့်လည်ကာ ဆယ်စုနှစ်များစွာ အုပ်ချုပ်ခဲ့သည့် အာဏာ

ရှင်စစ်အစိုးရကိုလည်းကောင်း၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတွင် သီးသန့်ထီးထီး ဖြစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း အဆုံးသတ်ရန် တောင်းဆိုကြသည်’

‘ထိုကိစ္စသည် လက်ရွေးစင် တက္ကသိုလ်ဖြစ်သည့် ရန်ကုန်စက်မှုတက္ကသိုလ် မှ ကျောင်းသားများဖြင့် စတင်ခဲ့ပြီး မြို့တော်တစ်မြို့တော်လုံးသို့လည်းကောင်း၊ အထက်ပြည်ရွာသို့လည်းကောင်း ပြန့်နှံခဲ့သည်။ မတ်လတွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် နယ်မြေတစ်ဝိုက်မှ ဆူပူမှုများအတွက် အဓိကရုဏ်းရဲများမှ ဒါဇင်များစွာသော ကျောင်းသားများစွာကို ဖမ်းဆီးသည်။ ထိန်းသိမ်းရေးစခန်းသို့ ခေါ်သွားစဉ် အလုံပိတ် ရဲမော်တော်ယာဉ်ထဲတွင် ကျောင်းသားသုံးဆယ်ကျော်သည် အသက်ရှူကျပ်ပြီး သေဆုံးသွားသည်။ ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြမှုများ တိုးပွားလာ သည်။’

(စာ-၅၄)

‘မြို့တော်ခန်းမရှေ့တွင် ယာယီသုံးစကားပြော စင်မြင့်များကို ချထားသည်။ ဟောပြောသူတစ်ဦးပြီး တစ်ဦးမှ စင်မြင့်ပေါ်တက်ပြီး သူတို့ကို ခေတ်တစ်ခေတ် မက မိန့်ချုပ်ချယ်ပြီး ဆင်းရဲမွဲတေစေသည့် အစိုးရကို ရှုတ်ချသည်။ လိုအပ် သည့် စေ့ဆော်မှုက ရှင်းနေသည်။ နေဝင်း၏မိန့်ခွန်းကိုလည်း ပဲ့တင်ထပ်သည်။ ပါတီစုံအစိုးရစနစ်သို့ ပြန်သွားရမည်။ ထောင်ချီသောလူများက တစ်မိုင်ခန့် ဝေးသော ရွှေတိဂုံစေတီတော်ဘက်သို့ သွားကြသည်။ ထိုနေရာတွင် အားမာန် ပိုမိုတက်ကြွသောမိန့်ခွန်းများကို ပြောနေကြသည်။’

(စာ-၅၅)

‘ထိုနေ့ တစ်နေ့လုံး စစ်တပ်က အနီးမှကြည့်ရုံသာ ကြည့်နေသည်။ အကြောင်းထူးမရှိသေးပါ။ ဆန္ဒပြမှုများကို စစ်တပ်မှ ခွင့်ပြုထားသည်။ သို့သော် ည ၁၁ နာရီ ၃၀ မိနစ်တွင် မြို့တော်ခန်းမတစ်ဝိုက်၌ ထောင်ချီသော လူအုပ်ကြီးက ပြတ်ခဲနေသည့်အခါ စစ်တပ်မှ စည်းသတ်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ မြို့လယ်ခေါင်မှ လျှပ်စစ်မီးများကို ဖြတ်တောက်သည်။ ရွှေပြောင်းနိုင်သော အသံချဲ့စက်ကြီးများဖြင့် လူအုပ်ခွဲရန် အမိန့်ပေးသည်။ မည်သူကမျှ လှုပ်ပင် မလှုပ်ပါ။ ထို့နောက် ထိုမှောင်မည်းအိုက်စပ်သည့်ညတွင် ဘရင်းဂန်းသေနတ် သယ်ဆောင်သူများ စိမ်းဝါရောင်တိုက်ပွဲဝင်ဝတ်စုံများနှင့် သံခမောက်များ

ဝတ်ဆင်ထားပြီး စစ်ဆင်ရန်အသင့်ရှိသော တပ်ဖွဲ့များကို သယ်ဆောင်လာ သည့်ယာဉ်များသည် မြို့တော်ခန်းမရှေ့ လေးထောင့်ကွက်ထဲသို့ ဘီးလိုဏ်ဝင်လာ သည်။ အသက်ငယ်ရွယ်သူများသော လူအုပ်စုက မတွန့်ဆုတ်ပါ။ မြန်မာနိုင်ငံ တော်သီချင်းကို အော်ဆိုကြသည်။ စစ်တပ်မှ သေနတ်ပစ်သည်။ နောက်နေ့ အထိ ဆက်ပစ်သည်။ ထိုပထမညက သေဆုံးသူနှင့် ဒဏ်ရာရသူအများအပြား ရှိသည်ကို သိထားကြသော်လည်း တိကျသည့်အရေအတွက်ကို လုံးဝမသိရှိ ရပါ။'

(စာ-၅၈)

အဲဒီနောက် စက်တင်ဘာ ၁၈ ရက် စစ်တပ်က အာဏာသိမ်းပုံကို ဒီလို မှတ်တမ်းတင်ထားပါတယ်။

'ရန်ကုန်တစ်မြို့တည်းတွင် ရာနှင့်ချီသောလူများ အသတ်ခံရသည်။ အခြားမြို့များတွင်လည်း အများအပြား အသတ်ခံရသည်။ ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြ မှုများ ပြုလဲသည်။ နိုင်ငံသားများ နာကျည်းသည်။ ယမ်းပုံမီးကျသည်။ တော်လှန်ရေးမျက်စိတစ်မှိတ်ကာလသည် ပြီးဆုံးသွားခဲ့သည်။'

(စာ-၆၃)

အဲဒီတုန်းက ဆရာသန့်မြင့်ဦးရဲ့အသက်ဟာ ၂၂ ပဲ ရှိပါသေးတယ်။ နိုင်ငံခြားမှာ မွေးဖွားကြီးပြင်းလာရသူအဖို့ 'ထို မြန်မာနိုင်ငံကို ကျွန်တော် အကျွမ်းတဝင်မရှိပါ' လို့ စာမျက်နှာ ၆၉ မှာ ဝန်ခံထားပါတယ်။ ၈၈ အရေး အခင်းရဲ့ နောက်ပိုင်းအခြေအနေကို ဒီလို တင်ပြထားပါတယ်။

'အချို့အတွက် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဆန်းပြားမှုများ တင်ဆက်မနေပါ။ စစ်အာဏာရှင်အစိုးရသည် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း၏ လက်ပါးစေဖြစ်သည်။ နိုင်ငံကို ဆင်းရဲမွဲတေစေသဖြင့် အာဏာမှ ဖြုတ်ချရမည်။ အခြား ဘာမှ အရေးမကြီးပါ။ သောင်းကျန်းမှုများ၊ တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်းအကြား ပဋိ ပက္ခများ၊ ရုန်းမထွက်နိုင်သော ဆင်းရဲမွဲတေမှု ထိုအရာအားလုံးသည် ပြဿနာ တစ်ခုထဲမှ အရင်းခံသည်။ စစ်အာဏာရှင်အစိုးရကို ဒီမိုကရေစီ အစိုးရဖြင့် အစားထိုးလျှင် စိုပြည်လန်းဆန်းသောကဏ္ဍသစ်ကို စတင်နိုင်မည်။'

'မြန်မာနိုင်ငံသည် အဓိကအားဖြင့် ခြေခြေမြစ်မြစ်ရှိသော အရပ်ဒေသ

ဖြစ်ပြီး ထိခိုက်နစ်နာစေသော အစိုးရ၏ ဓားစာခံအဖြစ် အဖမ်းခံထားရသည်။ ထို့ကြောင့် ကြိုးပမ်းမှုများအားလုံးအနေဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းကို ဖယ်ရှားပစ်ရန် ဦးတည်ချက်ထားရမည်။ သို့သော် အစိုးရကို မည်သို့ဖယ်ရှားမည်နည်း။ ထိုင်းနယ်စပ်တွင် စခန်းဝင်နေသော တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားဟောင်းများကဲ့သို့သော လူနည်းစုတို့အတွက် လက်နက်ကိုင်ပုန်ကန်မှုသည်သာ လျှင် အထာကျမည်။’

(စာ-၇၀၊ ၇၁)

သံတမန် ဖြတ်တောက်၊ စီးပွားရေးပိတ်ဆို့၊ လမ်းပေါ်ထွက်ဆန္ဒပြရင် စစ်တပ်ပြိုလဲမည်လို့ ခန့်မှန်းတွက်ချက် ရေးသားထားပါတယ်။ အကျဉ်းအကျပ်ရဲ့ ထွက်ပေါက်အဖြစ် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ပေးခဲ့ပေမယ့် ရလဒ်ကို အသိအမှတ်မပြုခဲ့တဲ့အတွက် စစ်အစိုးရကို ဆရာသန်းမြင့်ဦးက ဝေဖန်ထားပါတယ်။

‘၂၀၀၂ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး(နေဝင်း)သည် သူ၏ ကန်စောင်းနေအိမ်တွင် တိတ်ဆိတ်စွာ ကွယ်လွန်သွားသည်။ ဘာမှဖြစ်မလာပါ။ မျိုးဆက်သစ် ဗိုလ်ကြီးများနှင့် ဗိုလ်မှူးကြီးများမှ တာဝန်လွှဲပြောင်းယူပြီး ဖြစ်သည်။’

(စာ-၇၂)

ဗိုလ်ကြီးနဲ့ ဗိုလ်မှူးကြီးများအဆင့်က တာဝန်လွှဲပြောင်းယူခဲ့တာလို့ ရေးရင် အတိအကျ မမှန်ကန်ပါဘူး။ ဗိုလ်ကြီးအဆင့်နဲ့ နိုင်ငံတော်အာဏာကို တာဝန်ခံဖို့ အတော်ဝေးပါတယ်။ ပြီးတော့ မရှင်းမလင်းတဲ့ အရေးအသားတစ်ခုကို လည်း တွေ့ရပါသေးတယ်။

‘မြန်မာနှင့်ပတ်သက်ပြီး ငြင်းခုံဆွေးနွေးရာတွင် ထင်ထင်ရှားရှားအဖြစ်ဆုံး လက္ခဏာသွင်ပြင်မှာ ၎င်းတွင် သိမ်မွေ့သော ကွဲပြားချက်မရှိခြင်းနှင့် တမူထူးခြားစွာ သမိုင်းမဆန်သည့် သဘောသဘာဝရှိခြင်းတို့ပင် ဖြစ်သည်။’

(စာ-၇၃)

သိမ်မွေ့သော ကွဲပြားချက်ဆိုတာ ဘာလဲလို့ မေးရပါလိမ့်မယ်။ စီးပွားရေး ကွာဟမှုလား၊ နိုင်ငံရေးအယူအဆလား၊ မြင်သာတဲ့ ကွဲပြားချက်ကိုတော့ စာမျက်နှာ ၇၂ မှာ ဒီလို ရေးခဲ့ပြီးဖြစ်ပါတယ်။

‘သန်းချီသော ပြည်သူများ ဆင်းရဲခဲ့တော့နေသည့် အရိပ်လက္ခဏာမှာ

မန်းချောင်းစာပေ

သိသာစွာ မြင်သာနေသော်လည်း စစ်အစိုးရကတော့ ဆက်လက်ကြီးထွားလျက် ရှိသည်' တဲ့။ နိုင်ငံရေးဘက်က ကွဲပြားပုံကို ကြည့်ရင်လည်း အဝေးကပင် မြင်နိုင်ပါသည်ဆိုတာမျိုးပါ။ အာဏာရှင်စနစ်နဲ့ ဒီမိုကရေစီစနစ်၊ ပြီးတော့ ဒီမိုကရေစီလိုလားသူတွေထဲမှာတောင် ကွဲပြားမှုတွေ အများကြီး ရှိနေခဲ့၊ ရှိနေဆဲပါ။ မြန်မာနိုင်ငံကို 'သမိုင်းမဆန်သည့် သဘောသဘာဝ ရှိခြင်း' လို့ အကဲဖြတ်လိုက်ပုံဟာလည်း ဗူးလုံး နားမထွင်း ဖြစ်နေပါတယ်။ ဘာကိုဆိုလိုမှန်း မသိရပါဘူး။ 'ကိုယ်တိုင်ရေး မြန်မာ့သမိုင်း' ကို ရေးနေရင်းက 'သမိုင်းမဆန်သည့် သဘောသဘာဝရှိခြင်း' လို့ ရေးလိုက်တာ အင်မတန် နားလည်ရခက်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ 'မြန်မာနိုင်ငံသည် ထူးကဲဆန်းစွဲပြီး ခက်ခဲရှုပ်ထွေးသည့် သမိုင်းကြောင်းရှိသည့် နေရာဌာနတစ်ခုဖြစ်သည်' လို့ စာမျက်နှာ ၇၃ မှာ ဆက်ရေးလိုက်ပုံဟာလည်း အထက်မှာ ရေးခဲ့တာနဲ့ ရှေ့နောက်မညီ ဖြစ်နေပါတယ်။

ဆရာသန်မြင့်ဦးဟာ ရှည်ဝေးတဲ့ မြန်မာ့အတိတ်သမိုင်းကြောင်းဖြစ်ရပ်တွေ ဆီ ခြေရာကောက်ကြည့်ခဲ့ပါတယ်။ ပုဂံခေတ်၊ တောင်ငူခေတ်၊ သာယာဝတီခေတ်မှသည် ကုန်းဘောင်ခေတ်အထိ ပြန်ကြည့်ခဲ့ရာ 'အချက်အလက်အမှားတွေ' ပါနေတာ တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။

ဥပမာ -

'မကြာမီ တပင်ရွှေထီးသည် ၎င်း၏ နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားများ တစ်နည်းနည်းဖြင့် ကွပ်မျက်ခြင်းကို ခံရသည်။'

(စာ-၁၂၈)

နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားတွေ အများကြီးက ဝိုင်းဝန်းလုပ်ကြံကွပ်မျက်လို့ တပင်ရွှေထီး နတ်ရွာစံရတာ မဟုတ်ပါ။ 'လက်ဝဲဓားမှူး စစ်တောင်းဓားက လုပ်ကြံ၍ မင်းတရားရွှေထီး နတ်ပြည်စံသည်' လို့ ၂၀၀၉ ခုနှစ်ထုတ် သမိုင်းသုတေသနဦးစီးက ထုတ်တဲ့ 'မြန်မာ့ရက်စဉ်သမိုင်း' စာမျက်နှာ ၈၇ မှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။ (မှန်နန်းရာဇဝင်နဲ့ အခြားသော သမိုင်းရာဇဝင်စာအုပ်များမှာလည်း ဒီလိုပဲ ဖော်ပြထားပါတယ်။) အဲဒီလို အမှားတွေ မကြာခဏ တွေ့ရပါတယ်။ ခြေရာပျောက်မြစ်ထဲမှာ မြန်မာ့သမိုင်းဟာ အတော်ရပ်ဆိုင်းသွား

ခဲ့ပါရောလား။

စိတ်ပျက်စရာကောင်းတဲ့ ဆရာမ မြနင်းဆီရဲ့ ဘာသာပြန်ပုံအလွဲတွေ ကိုလည်း နမူနာသဘောလောက် ထုတ်ပြပါဦးမယ်။ စာမျက်နှာ ၄၃ မှာ ကြည့်ပါ။

မရှိတော့ပါ ရွှေထီးတော်
မရှိတော့ပါ ရွှေနန်းတော်
ရွှေမြို့တော်လည်း မရှိတော့ပါ
တကယ်ပင် ဘာမျှ မရှိသည့်ကာလပါ
ကျွန်ုပ်တို့ သေရသည်မှ ကောင်းဦးမည်။

ဒီဘန်ဘုန်းကြီးကျောင်း၏ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်

ပါတော်မူပြီးစ မန္တလေးအခြေအနေကို ဖော်ပြတဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်ပါ။ ဒီကဗျာ က မြန်မာ့အသည်းစွဲကဗျာတစ်ပုဒ်မို့ ကျွန်တော်တို့ အလွတ်ရနေတဲ့ ‘ဆီးဘန်းနီ ဆရာတော်ကြီး’ ရေးဖွဲ့ခဲ့တဲ့ ကဗျာပါ။ ဆီးဘန်းနီကို ‘ဒီဘန်’ လုပ်ထားတယ်။ ပျက်တာမှ မြန်မာ့မျက်နှာကို အိုးမည်းသုတ်လိုက်သလို အရုပ်ဆိုးအောင် ပျက်သွားတာ။ ဆီးဘန်းနီဆရာတော်ကြီး ရေးခဲ့တာက

‘ထီးသုဉ်း နန်းသုဉ်း မြို့သုဉ်းသုည
သုဉ်းသုံးဝတွင်
လူဖြစ်ရလေ တို့တတွေသည်

သေသော်မှတည့် ဩော် ကောင်း၏’ လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အလွန်နာမည် ကျော်တဲ့ ကဗျာထဲက ‘ထီးသုဉ်း’ ကို ‘မရှိတော့ပါ ရွှေထီးတော်’ လုပ်ထား တယ်။ လုပ်လိုက်ဟာလို့ပဲ မြည်တမ်းရတော့မယ်။ ‘ရနောင်’ ကို ‘ရန်အောင်’ လို့ ဘာသာပြန်ထားတယ်။ ‘ရေနန်းစကြာ’ ဆိုတဲ့ ဘုရင့်လှေတော်ကို ‘ရေန် စကြာ’ လို့ ဘာသာပြန်ထားတယ်။ (စာ-၂၆ဝရှု)။ ပတိမ်းမင်းသားကို ‘ပတိမ် မင်းသား’ လို့ လုပ်ထားတယ်။ ကျွန်တော့်မှာ ခြေရာပျောက်မြစ်ကို ဖတ်ပြီး စိတ်ပျက်စိရာက ‘မှန်နန်းရာဇဝင်’ ပြန်လှန်ရတယ်။ ဆရာညိုမြရဲ့ ‘ကုန်းဘောင် ရှာပုံတော်’ ကို ဖတ်ရတယ်။ ဆရာမြသန်းတင့်ရဲ့ ‘တောင်သမန်ရွှေအင်းက

လေညင်းဆော်တော့'ကို ပြန်ကြည့်ရတယ်။ ဒုက္ခပိုလာပုံများကို ပြောပါတယ်။

ခြေရာပျောက်မြစ်ထဲက သမိုင်းပုံရိပ်အချို့ဟာ 'ခြေရာလည်းပျောက်
ရေလည်းနောက်' ဖြစ်ရပုံကို အကြောင်းကြားရင် ဆက်ရေးပါဦးမယ်။

[၃-၈-၅ ထုတ် မန္တလေးအလင်းကျနယ်]

သန့်မြင့်ဦးရဲ့ ခြေရာပျောက်မြစ် ခြေရာလည်းပျောက် ရေလည်းနောက်(၂)

ဆရာသန့်မြင့်ဦးရဲ့ ခြေရာပျောက်မြစ်(ကိုယ်တိုင်ရေး မြန်မာ့သမိုင်း)ထဲက အလွဲတချို့နဲ့ စိတ်ပျက်စရာ ဘာသာပြန်ဆိုပုံများကို မိတ်ဆက်သဘော ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ။ ဆရာသန့်မြင့်ဦးဟာ ဦးသန့်ရဲ့ မြေးပီပီ ကမ္ဘာ့အရေး မြန်မာ့ အရေးတို့ကို တွေးခေါ်မြော်မြင် မှတ်တမ်းတင်ရေးသားခဲ့တာတွေအတွက် တကယ်ကျေးဇူးတင်ထိုက်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ 'သန့်မြင့်ဦး' အကြောင်းကို လည်း သူ့စာအုပ်ထဲကပဲ ခြေရာကောက်ပြီး မိတ်ဆက်ပေးချင်ပါသေးတယ်။

'ဒေါက်တာသန့်မြင့်ဦးသည် ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်မှ ဘီအေဘွဲ့ကို Government & Economics ဘာသာရပ်ဖြင့် ရရှိပြီး ကင်းဘရစ်ဂျ်တက္ကသိုလ်မှ Ph.D ဘွဲ့ကို သမိုင်းဘာသာရပ်ဖြင့် ရရှိသည်။ ဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသော ကျမ်းအဖြစ် မင်းတုန်းမင်းနှင့် သီပေါမင်းတို့ကို အုပ်ချုပ်စိုးစံသည့် လက်ထက် အကြောင်း ပြုစုသည်။ ကင်းဘရစ်ဂျ် တြိနိုတီကောလိပ်၏ Fellow အဖြစ်

ခေတ်သစ်သမိုင်းဘာသာရပ်ကို နှစ်အတော်ကြာ သင်ကြားပို့ချခဲ့သည်။’

‘သန့်မြင့်ဦးသည် ကမ္ဘာ့ဒီးယားတွင်လည်းကောင်း၊ ယခင် ယူဂိုဆလားဗယားတွင်လည်းကောင်း၊ ထို့ပြင် ဘော့စနီးယားစစ်ပွဲကာလတွင် ဆာရာရေဗိုဒ် ကုလသမဂ္ဂ၏ အကြီးတန်း ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ငြိမ်းချမ်းမှု ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်း(၃)ခုတွင် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ဖူးသည်။ နယူးယောက်ရှိ ကုလသမဂ္ဂဌာနချုပ်တွင်လည်း တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ပြီး များမကြာမီက နိုင်ငံရေးဌာနတွင် မူဝါဒစီမံချက် ဒါရိုက်တာ Director of Policy Planning အဖြစ် ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။’

ယခု ဘာသာပြန်တဲ့ ‘ခြေရာပျောက်မြစ်’ အပြင် The Making of Modern Burma နဲ့ Where China Meets India: Burma and the New Crossroads of Asia ဆိုတဲ့ စာအုပ် ၂ အုပ်ကိုလည်း ရေးသားထုတ်ဝေပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ The New York Times, The Wall Street Journal, The Financial Times နဲ့ အခြားသော စာနယ်ဇင်းတွေမှာလည်း ပါဝင်ရေးသားလျက် ရှိတယ်လို့ သိရပါတယ်။ ‘သန့်မြင့်ဦးကို ၎င်း၏အဘိုး ဦးသန့် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ်ကာလ ၁၉၆၆ ခုနှစ်တွင် နယူးယောက်မြို့၌ မွေးဖွားခဲ့သည်’ လို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။

ခြေရာပျောက်မြစ် စာအုပ်ရဲ့ နိဒါန်းမှာ မြန်မာ့သမိုင်းကို အမြဲတမ်း စိတ်ဝင်စားခဲ့ကြောင်းနဲ့ ‘မြန်မာနိုင်ငံ၏ အတိတ်ကာလသည် ပစ္စုပ္ပန်ကို မည်သို့ လွှမ်းမိုးမှုရှိသည်ကို ကျွန်တော် အာရုံထား တွေးတောသည်’ လို့ ဆိုထားပါတယ်။

‘ကျွန်တော်စာအုပ်ကို ကျွမ်းကျင်သူ ပညာရှင်များအတွက် မရည်ရွယ်ပါ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အတိတ်ကာလလမ်းညွှန်တစ်ခုအဖြစ် ရည်ရွယ်ပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဤနိုင်ငံ၏ မျက်မှောက်ပြဿနာများကို ကမ္ဘာ့ကတိုး၍တိုး၍ သိလာကြသော်လည်း ၎င်း၏ ဝေဆာမြိုင်ဆိုင်ပြီး အားမာန် အပြည့်ရှိခဲ့သည့် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ သမိုင်းကြောင်းကို လုံးလုံးလျားလျား မေ့ပျောက်လုနီးနီးရှိ၍ ဖြစ်သည်’ လို့ နိဒါန်းရေးထားပါတယ်။

‘ကျွန်တော် ဤစာအုပ်ကို ရေးသားရာတွင် အတိတ်ကာလအနေဖြင့်

ပစ္စုပ္ပန်ကာလကို မည်သည့်ဉာဏ်အလင်းရစေနိုင်မည်ကို အာရုံထားပြီး ရေးသားပါသည်’

မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ဒီမိုကရေစီအရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး ‘မြန်မာနိုင်ငံကို ဆန်းစစ်ဝေဖန်ကြရာတွင် သမိုင်းကြောင်းကို လျစ်လျူရှုသည် မှာ တိုက်ဆိုင်မှုတစ်ခု မဟုတ်ဟု ကျွန်တော် မြင်ပါသည်။ နိုင်ငံ၏ ပင်ရင်း ပညာရှင်များမှအပ လူနည်းစုကသာ ယနေ့အကျပ်အတည်းပြဿနာ၏ ဇာစ်မြစ်မှန်ကို အရေးတယူ ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ကိစ္စ တွင်သာမဟုတ်၊ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အခြားများစွာသော ကျဉ်းထဲကျပ်ထဲ နိုင်ငံများ တွင်လည်း သမိုင်းကြောင်းကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် ဘေးဖြစ်စေလောက် အောင် ပျက်ကွက်ကြသည်ဟု ကျွန်တော် သင်္ကာမကင်း ဖြစ်မိပါသည်’ လို့ ရေးထားပါတယ်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရဲ့ သမိုင်းကြောင်း အရေးကြီးပုံကို ဆရာသန့်မြင့်ဦးက မီးမောင်းထိုးပြထားပါတယ်။ ဆရာသန့်မြင့်ဦးရဲ့ သမိုင်းစေတနာ ကြီးမား ပေါ်လွင်လာပါတယ်။ သို့သော် ဆရာသန့်မြင့်ဦးသည် မြန်မာ့သမိုင်းကြောင်း အချက်အလက်မှန်(ဝါ) သမိုင်းကြောင်း အစစ်အမှန်ရအောင် ဘယ်လောက် ကြိုးစားအားထုတ်ခဲ့ပါသလဲ။ ဆရာသန့်မြင့်ဦးဟာ မြန်မာ့သမိုင်းနဲ့ ဘယ် လောက်နီးစပ်ပါသလဲ။

ပထမမြန်မာနိုင်ငံတော် ပုဂံခေတ်ကို တည်ထောင်သူအဖြစ် ထင်ရှားတဲ့ အနော်ရထာမင်း(အနုရုဒ္ဓ)နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဆရာသန့်မြင့်ဦးက ဒီလိုရေးပါ တယ်။

‘ထို့နောက် ၁၁ ရာစုတွင် ထူးထူးခြားခြား ကာယဉာဏ်စွမ်းအားရှိလှ သည့် လူသားတစ်ဦး ပေါ်ထွက်လာသည်။ အနိရုဒ္ဓါဆိုသူဖြစ်ပြီး ၁၀၄၄ ခုနှစ် တွင် အမေ့နို့ပင် နှုတ်ခမ်း၌ မစင်သေးသည့် ထိုဆယ်ကျော်သက်အရွယ်က ၎င်း၏အစ်ကိုဝမ်းကွဲကို တစ်ဦးချင်း ရင်ဆိုင်တိုက်ပွဲ၌ အနိုင်ယူသတ်ပစ်ပြီး ထီးနန်းကို သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ၎င်း၏နာမည်သည် ‘ထိန်းမရသောသူ၊ ထင်ရာစိုင်းတတ်သောသူ’ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ ထိုသူသည် ပုဂံကို မြန်မာ အင်ပိုင်ယာအသစ်စက်စက်၏ ဗဟိုချက်ဖြစ်လာစေရန် စွမ်းဆောင်မည် ဖြစ်သည်။’

မန်းချောင်းစာပေ

(စာ-၁၀၅)

အေဒီ ၁၀၄၄ မှာ အနော်ရထာ နန်းတက်တယ်ဆိုတာ မှန်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီအချိန်မှာ အမေ့နို့နံ့ မစင်သေးတဲ့ ဆယ်ကျော်သက် မဟုတ်တော့ပါဘူး။ အနော်ရထာရဲ့ အသက်အရွယ်ကို ခန့်မှန်းနိုင်အောင် အနော်ရထာမွေးဖွားချိန်နဲ့ ညှိနှိုင်းချိန်ကိုကြည့်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

‘ဥဇ္ဇာ ကွမ်းဆော်ကြောင်ဖြူမင်း နန်းတက်သည်။ ကွမ်းဆော်မင်း ဖြစ်တော်မူပြီး မကြာမီ မြောက်ပြင်သည်မှ အနော်ရထာမင်းစောကို ဖွားသည် ...’

(သမိုင်းသုတေသနဦးစီးဌာနထုတ် မြန်မာ့ရက်စဉ်သမိုင်း၊ စာ-၁၈)

ကွမ်းဆော်မင်း ဖြစ်ပြီး မကြာမီဆိုတဲ့ အချိန်ကာလ ရည်မှန်းချက်ကို ဥဇ္ဇာ ပဲ ထားလိုက်ပါဦး။ အနော်ရထာနန်းတက်တဲ့ ၁၀၄၄ ထဲက နတ်ကြည့်ရင် စုက္ကတေးနဲ့ စီးချင်းထိုးတဲ့အရွယ်ဟာ အသက် ၅၀ ရှိနေပါပြီ။ ‘စုက္ကတေး’ ဆိုတဲ့အမည်ကို မဖော်ပြနိုင်ခဲ့ဘဲ ‘အစ်ကိုဝမ်းကွဲ’ လို့သာ ရေးထားပါတယ်။ အနော်ရထာက စုက္ကတေးကို အနိုင်ရပြီး ထီးနန်းသိမ်းပိုက်ချိန်မှာ အသက် ငါးဆယ်ဝန်းကျင်လို့ ဆိုရမှာဖြစ်တဲ့အတွက် ‘ဆယ်ကျော်သက်ရွယ်’ လို့ရေးရင် ဟာသဖြစ်သွားပါလိမ့်မယ်။

ပြီးတော့ အနော်ရထာရဲ့ ‘အနုရုဒ္ဓါ’ အမည်ကို ‘ထိန်းမရသောသူ၊ ထင်ရာစိုင်းတတ်သောသူ’ လို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ထားပါတယ်။ ၂၀၀၅ ဇူလိုင်ထုတ် ဒေါက်တာသန်းထွန်းရဲ့ ‘ပုဂံခေတ်နိုင်ငံရေးသမိုင်း’၊ စာမျက်နှာ ၂၃ မှာ...

‘ပါဠိလို အနုရုဒ္ဓဘွဲ့ကို ‘နှစ်သက်သည်၊ မဆန့်ကျင်သည်’ လို့ အနက်ပေးတယ်။ သက္ကတလို အနုရုဒ္ဓဘွဲ့ကိုတော့ ‘မချုပ်တည်း’၊ ‘မထားဆီးသည်’ လို့ အဓိပ္ပာယ်ရှိတယ်’ လို့ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ ဆရာသန့်မြင့်ဦးက အင်္ဂလိပ်လို ဘယ်လိုရေးတယ်မသိ၊ ဘာသာပြန်သူ မြနှင်းဆီက ‘ထိန်းမရသောသူ၊ ထင်ရာစိုင်းတတ်သောသူ’ လို့ ရေးလိုက်ပုံက အနော်ရထာကို ဟစ်တလာလောက် ရုပ်ဆိုးသွားစေခဲ့ပါတယ်။ တကယ်တော့ အနော်ရထာဟာ ရှင်အရဟံရဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာအဆုံးအမအားဖြင့် ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့တဲ့ သာသနာပြုမင်းတစ်ပါး ဖြစ်တယ်ဆိုတာ မြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းများက အခိုင်အမာ မှတ်တမ်းတင်ထား

ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

ပုဂံခေတ်ဦးမှာ ထင်ရှားအားကောင်းတဲ့ နိုင်ငံခေါင်းဆောင်တွေအကြောင်း တွေပြောရင် ထီးလှိုင်ရှင်(ခ) ကျန်စစ်သားကို မေ့ချန်ထားခဲ့လို့ မရပါဘူး။ ကျန်စစ်သားမင်းကြီးလက်ထက်မှာ ပုဂံရွှေပြည်ဟာ ဘာသာ သာသနာ၊ ယဉ်ကျေးမှုအနုပညာ၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး ဘက်စုံတိုးတက်ခဲ့ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေး ခေတ်ကို တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သန့်မြင့်ဦးဟာ ကျန်စစ်သားကို ကျော်လွှားပြီး 'အလောင်းစည်သူ' ကို ကပျာကယာ ခုန်ကူးရေးသားလိုက်ပါ တယ်။

'မှတ်တမ်းများ၏အဆိုအရ အနုရုဒ္ဓါ၏ မြေး၊ ပုဂံမင်းတစ်ပါးဖြစ်သူ အလောင်းစည်သူသည် ကမ္ဘာတစ်ပတ် ရွက်လွှင့်သည်။ ဆူမားကြား၊ ဘင်္ဂလား နှင့် သီဟိုဠ်သို့ သွားရောက်သည်။ ကမ္ဘာ့အလယ်မှ မြင့်မိုရ်တောင်ကို တက် သည်။ ကမ္ဘာ့ခရီးလမ်းဆုံးတွင်ပေါက်သည့် အံ့ဖွယ်ဇေယျသပြေပင်သို့ ခရီးဆက် သည်။'

(စာ-၁၁၉)

အလောင်းစည်သူကို အနုရုဒ္ဓါ(အနော်ရထာ)ရဲ့ မြေးလို့ရေးရင် မှားပါ တယ်။ အလောင်းစည်သူဟာ ကျန်စစ်သားမင်းကြီးရဲ့ မြေးဖြစ်ပါတယ်။ မြင့်မိုရ်တောင်ကို တက်သည်ဆိုတာလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ အလောင်းစည်သူ ဟာ မြင့်မိုရ်တောင်သွားဖို့ အားထုတ်ခဲ့ပေမယ့် သီကြားမင်းက မဖြစ်နိုင်မှန်း သိလို့ လှည့်ပတ်တားမြစ်ခဲ့ပါတယ်။

(မှန်နန်း၊ ပတွဲ၊ စာ-၂၉)

'ပုဂံ ကြီးကျယ်ခမ်းနားသည့် ၁၁ ရာစုနှင့် ၁၂ ရာစုနှစ်များသည် အာရှ၏ များပြားသော အစိတ်အပိုင်းတွင် ဆူပူထကြွခြင်းနှင့် ကသောင်း ကနင်းဖြစ်မှုတို့နှင့် တိုက်ဆိုင်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာယုံကြည်ချက်သည် နေရာတိုင်း လိုလိုတွင် ၎င်းလျှိုးသွားသည်။'

(စာ-၁၀၉)

အာရှရဲ့ အခြားသော နေရာဒေသတွေမှာတော့ မသိပါ။ မြန်မာတို့ရဲ့ ပုဂံမြေမှာတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာယုံကြည်ချက်ဟာ ပိုပြီးတော့ ခိုင်မာအားကောင်း

ပြန်ပွားစည်ပင်လာပါတယ်။ ရှင်အရဟံနဲ့ အနော်ရထာတို့ရဲ့ ဦးဆောင်စိုက်ထူခဲ့တဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာမဏ္ဍိုင်ကြီးဟာ မြန်မာ့မြေမှာ မယိမ်းမယိုင်၊ ယနေ့တိုင် ခိုင်မတ်နေဆဲ ရှိပါတယ်။

ဆရာသန့်မြင့်ဦးဟာ ပုဂံခေတ်ကို လျှပ်ပြက်လိုက်သလို ဖျတ်ခနဲသာ ပြလိုက်ပြီး ဘုရင့်နောင်ရဲ့ ဟံသာဝတီဆီ ခုန်ပျံကျော်လွှား ရေးသားသွားပါတယ်။ ဘယ်လောက်ထိ ခုန်ပျံကျော်လွှားသွားသလဲဆိုရင် နှစ်ပေါင်းလေးရာလောက် သမိုင်းကွင်းဆက်ပြတ်သွားတဲ့အထိလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ပုဂံခေတ်မှာ သန့်မြင့်ဦး နမူနာထုတ်ပြခဲ့တဲ့ အလောင်းစည်သူမင်းကြီး (အေဒီ ၁၁၆၀ နတ်ရွာစံ)ကနေ ဘုရင့်နောင်(အေဒီ ၁၅၈၁ နတ်ရွာစံ)ဆီသို့ ခုန်ကူးလိုက်လို့ ပါပဲ။ နှစ်ပေါင်းလေးရာကျော်လောက် မေ့ချန်ကျော်လွှားပြီး ရေးလိုက်တဲ့ မြန်မာ့အတိတ်သမိုင်းကြောင်းကို ဘယ်လိုနားလည်ရပါ့မလဲ။ အဲဒီ နှစ်ပေါင်း ၄၀၀ အတွင်းက မြန်မာ့သမိုင်းဇာတ်ဝင်ခန်း အခင်းအကျင်းတွေဟာလည်း သူ့နေရာနဲ့သူ အရေးကြီးတာပါပဲ။

- မြင်စိုင်းပင်းယခေတ် (အေဒီ ၁၂၈၉ မှ ၁၃၆၄)
- စစ်ကိုင်းခေတ် (အေဒီ ၁၃၂၂ မှ ၁၃၆၄)
- အင်းဝခေတ် (အေဒီ ၁၃၆၄ မှ ၁၅၅၅)

ရာဇဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံကြီးကို မွေးဖွားပေးလိုက်တဲ့ အင်းဝခေတ်ဖြိုင် ဗညားဦးတို့ရဲ့ ဟံသာဝတီသမိုင်းပုံရိပ်များဟာလည်း ခြေရာပျောက်မြစ်ထဲ ခြေရာကောက်လို့ မရခဲ့ပါဘူး။ သမိုင်းခေတ်တွေကို မင်းတစ်ပါးချင်း အစဉ်လိုက်ရေးရမယ်လို့ မတောင်းဆိုချင်ပါဘူး။ တစ်ခေတ်မှ တစ်ခေတ် ကူးပြောင်းသွားပုံ ကွင်းဆက်ကလေးတွေကို ချိတ်ဆက်ပေးနိုင်ရင်တော့ ပိုကောင်းပါလိမ့်မယ်။ ဒါမှသာ 'မြန်မာနိုင်ငံ၏အတိတ်သည် ပစ္စုပ္ပန်ကို မည်သို့ လွှမ်းမိုးမှု ရှိသည်' ဆိုတဲ့ ဆရာသန့်မြင့်ဦး ပြောချင်တဲ့ ရည်ရွယ်ချက် အောင်မြင်မှာပါ။

ကမ္ဘာမှာ မြန်မာရယ်လို့ စတင်ခဲ့တဲ့ ပုဂံရုပ်ပုံလွှာဟာ မှုန်မှုန်ရေးရေး။ ရှင်အရဟံနဲ့ ကျန်စစ်သားတို့ရဲ့ အရေးကြီးတဲ့ အခန်းကဏ္ဍကို မိတ်ဆက်သဘောမျှ ဖော်ပြဖို့ မေ့လျော့ခဲ့တာဟာလည်း ခြေရာလည်းပျောက် ရေလည်း နောက်လို့ ဆိုရလိမ့်မယ်။ ဘုရင့်နောင်အကြောင်း ဆက်ရေးရာမှာတော့

ခြေရာပျောက်မြစ်ရဲ့ ကိုယ်တိုင်ရေး မြန်မာ့သမိုင်းဟာ 'ရိုင်းခဲလေပြီ'လို့ မှတ်ချက်ချလိုက်မိပါတော့ရဲ့။

ကိုးကား

- ၂၀၀၉ ခုနှစ် သမိုင်းသုတေသနဦးစီးဌာနထုတ် မြန်မာ့ရက်စဉ် သမိုင်း၊ (ပ-တွဲ)
- ၂၀၀၅ ဇူလိုင်၊ ဒေါက်တာသန်းထွန်း၊ ပုဂံခေတ် နိုင်ငံရေးသမိုင်း

[၁၀-၈-၁၂ ထုတ် မန္တလေးအလင်းဂျာနယ်]

ပေါ်တူဂီကြေးစားစစ်သားများကိုမှီခိုပြီး

“ဘုရင့်နောင်” ဖြစ်လာရတယ်ဆိုရင်

မြန်မာ့သမိုင်း ရိုင်းခဲလေပြီလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

အရှေ့တောင်အာရှမှာ ပြိုင်ဘက်မရှိတဲ့မင်း၊

စကြာဝတေးမင်းပမာ ဘုန်းလက်ရုံးအာဏာကြီးမားခဲ့တဲ့

ဘုရင့်နောင်ရဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာကို ညှိုးမှိန်စေပါတယ်။

သန့်မြင့်ဦးရဲ့ ခြေရာပျောက်မြစ်

ခြေရာလည်းပျောက် ရေလည်းနောက်(၃)

ဘုရင့်နောင်အကြောင်း ဇောက်တိဇောက်ထိုး သမိုင်းအမြင်

ဆရာသန့်မြင့်ဦးက ပုဂံခေတ် အနော်ရထာ၊ အလောင်းစည်သူတို့ကနေ 'ဘုရင့်နောင်'အကြောင်း ဆက်ပြောထားရာမှာ ဘယ်လောက်ထိ ပီပြင်သလဲ ဆိုတာ ဆန်းစစ်ကြည့်သင့်ပါတယ်။ ဘုရင့်နောင်ဆိုတာ အရှေ့တောင်အာရှမှာ ကြီးမားလှတဲ့ အင်ပါယာကြီးတစ်ခုကို တည်ထောင်နိုင်ခဲ့တဲ့ တိုင်းပြုပြည်ပြု သာသနာပြုမင်းတစ်ပါး မဟုတ်ပါလား။ ဘုရင့်နောင်အကြောင်းပြောရင် 'တပင်ရွှေထီးမင်း' (ဝါ) မင်းတရားရွှေထီးအကြောင်း ချန်လှပ်ခဲ့လို့မရ။ တပင်ရွှေထီးနဲ့ ဘုရင့်နောင်ဆိုတာ အမြွှာညီအစ်ကိုထက်တောင် ပိုပြီးတော့ အလေးအနက်ရှိကြတဲ့ သူငယ်ချင်း သမီးယောက်ဖ ပြည်ထောင်ဖက်များ ဖြစ်နေလို့ပါပဲ။ ဆရာသန့်မြင့်ဦးက... တပင်ရွှေထီး နတ်ရွာစံ ကံတော်ကုန်ပုံကို 'နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားများ၏ တစ်နည်းနည်းဖြင့် ကွပ်မျက်ခြင်းကို ခံရသည်'လို့ ခြေရာပျောက်မြစ်၊ စာ-၁၂၅ မှာ ရေးခဲ့ပါတယ်။ 'လက်ဝဲစားမှူး စစ်တောင်းစား လုပ်ကြံ၍ နတ်ပြည်စံရကြောင်း... ကျွန်တော့်ရဲ့ ဆောင်းပါး အမှတ်(၁)မှာ အမှန်ကို ရေးပြခဲ့ပြီးပါပြီ။

တပင်ရွှေထီး နတ်ရွာစံပုံကို သန့်မြင့်ဦးက နှစ်ကြိမ်နှစ်ခါ ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။ စာမျက်နှာ ၁၂၁ မှာ 'တပင်ရွှေထီးမှ ပဟေဠိဆန်စွာ နတ်ရွာစံသွားသောအခါ တွင်း... 'လို့ ရေးပါတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာ 'နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားတွေ လုပ်ကြံကွပ်မျက်တယ်' လို့ ရေးပါတယ်။ ရှေ့နောက်မညီ ဖြစ်နေပါတယ်။ တပင်ရွှေထီးဟာ ပဟေဠိဆန်စွာ နတ်ရွာစံရတာ မဟုတ်ပါဘူး။ အရက်မှူးနေစဉ် လက်ဝဲစားမှူးက ခေါင်းပြတ်အောင် ခုတ်သတ်လိုက်တာပါ။ ပဟေဠိ

မဆန်တဲ့ အလွန်ရှင်းလင်းတဲ့ လုပ်ကြံခံရပုံမျိုးပါ။

တပင်ရွှေထီးအကြောင်း မှန်အောင်မရေးနိုင်သလို ‘ဘုရင့်နောင်’ အကြောင်း ရေးရာမှာလည်း အမှားမှား အယွင်းယွင်းပါပဲ။

‘ဘုရင့်နောင်သည် ၎င်း၏ စစ်ဆင်ရေးများအတွက် ၎င်း၏ ပေါ်တူဂီ ကြေးစားစစ်သားများအပေါ် မှီခိုသည်။ ထိုသူတို့က ထူပျစ်သော မုတ်ဆိတ် မွေးနှင့် ပွယောင်းသော ဘောင်းဘီများကို ဝတ်ဆင်ကြသည်။... ၎င်းတို့ကို ဦးဆောင်သူမှာ ဘုရင့်နောင်၏ မိတ်ဆွေဟောင်းနှင့် ရဲဘက်ဖြစ်သူ ‘ဂါလီစီယန်’ ဟု လူသိများသည့် ‘ဒီယေဂို ဆိုးရက်စ် ဒီမဲလိုး’ ဖြစ်သည်။ သူသည် အစောပိုင်းနှစ်များက အရှေ့အရပ်သို့ လာခဲ့ပြီး ၁၅၄၀ ပြည့်လွန် နှစ်များက မိုဇမ်ဘစ်ပင်လယ်ပြင်အနီးတစ်ဝိုက်တွင် ပင်လယ်ဓားပြအဖြစ် နာမည်တွင် သည်။’

(စာ-၁၂၉)

ပေါ်တူဂီကြေးစားစစ်သားများကို မှီခိုပြီး ‘ဘုရင့်နောင်’ ဖြစ်လာရတယ် ဆိုရင် မြန်မာ့သမိုင်း ရိုင်းခဲ့လေပြီလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ အရှေ့တောင်အာရှမှာ ပြိုင်ဘက်မရှိတဲ့မင်း၊ စကြာဝတေးမင်းပမာ ဘုန်းလက်ရုံးအာဏာ ကြီးမား ခဲ့တဲ့ ဘုရင့်နောင်ရဲ့ဂုဏ်သိက္ခာကို ညှိုးမှိန်စေပါတယ်။ ဘုရင့်နောင်ဟာ ကိုယ့် အင်အားကိုယ် ယုံကြည်ပြီး ပေါ်တူဂီတစ်ကောင်တစ်မြီးမှ မပါဝင်ဘဲ ကိုယ့် အားကိုယ်ကိုး တိုက်ခဲ့တာဖြစ်ကြောင်း ‘နောင်ရိုးတိုက်ပွဲ’က သက်သေပြနေ ပါတယ်။

ဘုရင့်နောင်တို့ရဲ့ တောင်ငူ(ကောတုမတီ)နဲ့ အပြိုင် အင်အားကြီး မြို့ပြ နိုင်ငံဖြစ်တဲ့ ပဲခူး(ဟံသာဝတီ)ကို သိမ်းယူပုံနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့လည်း ရှေ့နောက်ညီအောင် မရေးနိုင်ခဲ့ပါဘူး။

‘လက်နက်သုံးသည့်နည်းမဟုတ်ဘဲ မရိုးသားသည့်လှည့်ကွက်အရ ဖြစ်သည်။’

(စာ-၁၂၄)

‘ပထမဆုံး သိမ်းယူမည့်နေရာမှာ ကြီးမားသော ပဲခူးဆိပ်ကမ်းဖြစ်သည်။ ပဲခူးမြို့သည် ဘုရင့်နောင်၏ ကြောက်မက်ဖွယ်ဆင်တပ်နှင့် ဂါလီစီယန်၏

အိုက်ဘေးရီးယန်း သေနတ်သမားများ၏ ပူးပေါင်းတိုက်ခိုက်မှုတွင် ကျဆုံးသည်။'

(စာ-၁၂၉)

ဒီမှာလည်း ပေါ်တူဂီနဲ့ အိုက်ဘေးရီးယန်းတွေ ပါလာပြန်ပါတယ်။ တပင်ရွှေထီးနဲ့ ဘုရင့်နောင်တို့ရဲ့ တပ်မတော်ကြီးမှာ နိုင်ငံခြားသားတပ်တွေ ပါလာတယ်လို့ သမိုင်းပါမောက္ခ ဒေါက်တာတိုးလှရေးတဲ့ 'ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး' စာအုပ်မှာ မတွေ့ခဲ့ရပါဘူး။ ပြီးတော့ ပဲခူးကျဆုံးရပုံနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့လည်း သမိုင်းအချက်အလက် လွဲမှားနေပါတယ်။ ပဲခူးကို ဦးဆောင်ပြီးတိုက်တာ တပင်ရွှေထီးဖြစ်ပါတယ်။

ပဲခူးကို အေဒီ ၁၅၃၄ မှာ တစ်ကြိမ်၊ အေဒီ ၁၅၃၅ နဲ့ ၁၅၃၆ တို့မှာ နှစ်စဉ် အင်အားဖြည့်ပြီး အပြင်းအထန် တိုက်ခဲ့ရပါတယ်။ သုံးနှစ် သုံးကြိမ် ဆက်တိုက် ထုနဲ့ ထည်နဲ့ တိုက်ခဲ့ပေမယ့် ပဲခူးကို မအောင်နိုင်ခဲ့ပါဘူး။ ဘုရင့်နောင်တို့ဘက်မှာ ပေါ်တူဂီ စတဲ့ ကြေးစားစစ်သားတွေမပါဘဲ ပဲခူးဘက်ကသာ... 'နိုင်ငံခြားသား ကြေးစားကုလား ပန်းသေးတို့ကို အသုံးချလာခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။' လို့ ဒေါက်တာတိုးလှရဲ့ ဘုရင့်နောင်စာအုပ်၊ စာမျက်နှာ ၆၄ မှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။ အဲဒီမှာ ကုလားဟူသည် ပေါ်တူဂီဖြစ်ပြီး ပန်းသေးဆိုတာ မူဆလင် အာရပ်တွေဖြစ်မည်လို့ ဒေါက်တာတိုးလှက သုံးသပ်ထားပါတယ်။ ပေါ်တူဂီတွေဟာ ဘုရင့်နောင်တို့ဘက်က ဝင်တိုက်ခဲ့တာ မဟုတ်ဘဲ ပဲခူးဘုရင်ဘက်က ဝင်တိုက်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

ပဲခူးဘုရင် သုရှင်တကာရွတ်ပိမှာ အင်မတန်တော်တဲ့ စစ်ဗိုလ်ချုပ်အမတ်ကြီးနှစ်ယောက်(ဗညားလော နဲ့ ဗညားကျန်း)တို့ ရှိနေတဲ့အတွက် ပဲခူးကို ဘယ်လောက်တိုက်တိုက် သိမ်းပိုက်လို့မရနိုင်ခဲ့ပါ။ ဒါကြောင့် အဲဒီအမတ်ကြီးနှစ်ယောက်ကို တပင်ရွှေထီးက (ဘောဒဉ်ပါယ်)နဲ့ ဖယ်ရှားလိုက်ပါတယ်။ အရေးတော်ပုံအောင်ရင် မုတ္တမနဲ့ ဟံသာဝတီ(ပဲခူး)ကို အမတ်ကြီးနှစ်ယောက်ကို စားစေမယ်ဆိုတဲ့ တပင်ရွှေထီးရဲ့စာ ပဲခူးဘုရင်လက်ထဲ ရောက်သွားပါတယ်။ သူ့လူအမတ်နှစ်ယောက် သစ္စာဖောက်တယ်ထင်ပြီး သတ်ပစ်လိုက်ပါတော့တယ်။ ဒီလိုနဲ့ ပဲခူးဟာ စစ်ရေးဦးဆောင်မှု ကင်းမဲ့သွားချိန် တပင်ရွှေထီးနဲ့ ဘုရင့်နောင်တို့ လာရောက်တိုက်ခိုက်ရာ ပဲခူးဘုရင် ထွက်ပြေးလို့ ပဲခူးကို

ဒီတစ်ကြိမ်မှာ အလွယ်တကူ သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့တယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ဆရာသန့်မြင့်ဦးက ပဲခူးက ခုခံလေဟန် ရောထွေးရေးသားခဲ့ပါတယ်။

‘ပဲခူးမှ မာန်မချသော မှူးမတ်မျိုးနွယ်များက နောက်ဆုံး ခုခံတိုက်ခိုက်ရန် ကြိုးစားသေးသည်။ မျှော်လင့်ချက်ကင်းမဲ့စွာဖြင့် ပဲခူးဘုရင် သမိန်ထောမှ ကိုယ်တိုင်ထွက်လာပြီး ဘုရင့်နောင်ကို တစ်ဦးချင်း စစ်ထိုးရန် စိန်ခေါ်သည်။ နှစ်ဦးစလုံး ဆင်တော်များပေါ်တွင် ဖြစ်သည်။ ဘုရင့်နောင်သည် တိုက်ခိုက်ရန် အခွင့်အရေးတစ်ခုကို လက်လွှတ်ခံသူတစ်ဦး မဟုတ်လေရာ ၎င်းပင် အောင်နိုင်သည်။’

(ခြေရာပျောက်မြစ်၊ စာ-၁၂၉)

တပင်ရွှေထီးနဲ့ ဘုရင့်နောင်တို့ ပဲခူးကို သိမ်းပြီးချိန်မှာ သမိန်ထောက ထွက်တိုက်တာ မဟုတ်ပါ။ ပဲခူးကို အေဒီ ၁၅၃၃ မှာ သိမ်းပြီးတဲ့နောက် တပင်ရွှေထီး နတ်ရွာစံပြီးတဲ့နောက် အေဒီ ၁၅၅၂ မှာ သမိန်ထောနဲ့ ဘုရင့်နောင် တိုက်ကြခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ပဲခူးကိုသိမ်းပြီး ၁၅ နှစ်ကြာမှ သမိန်ထော ပုန်ကန်လို့ တိုက်ရတဲ့စစ်ပွဲ ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ဦးချင်း စီးချင်းထိုးပွဲလည်း မဟုတ်ပါ။ စစ်မြေပြင်မှာ အလုံးလုံး အထွေးထွေးနဲ့ တိုက်ကြတာပါ။ ဘုရင့်နောင်ကို သမိန်ထောကသာမက • သမိန်ဖိတ်ပြု၊ သမိန်အဲဒဲနရဲ တို့ကပါ ဆင်နဲ့ ဝင်တိုက်ကြတာပါ။ ဘုရင့်နောင်ဘက်ကလည်း ညီတော် မင်းရဲကျော်ထင် ဝင်တိုက်ပါတယ်။ ဆင်ငါးကောင်လောက် လုံးထွေးပြီး တိုက်ကြရာ သမိန်ထော တပ်ပျက်ပြီး ထွက်ပြေးရပါတယ်။

(မှန်းနန်း၊ ဒုတိယ၊ စာ-၂၇၂)

‘သမိန်ထောက တောထဲသို့ ထွက်ပြေးပြီး လများစွာ ပုန်းနေခဲ့သည်။’

(သန့်မြင့်ဦး၊ စာ-၁၂၉)

ဒါလည်း မဟုတ်ပါ။ သမိန်ထော(သမိန်ထောရာမ)ဟာ ဓနုဖြူကတစ်ဆင့် ပုသိမ်ကို ပြေးပါတယ်။ ဘုရင့်နောင်ရဲ့တပ်တွေ လိုက်လာရာ သမိန်ထောလည်း ဒလကို ပြေးရပြန်ပါတယ်။ ဒလမှ မုတ္တမ၊ ကပေါ၊ တိုက်ကုလား တစ်နေရာပြီး တစ်နေရာ တပြေးတည်း ပြေးခဲ့ရပါတယ်။ ဆရာသန့်မြင့်ဦး ရေးသလို

တောထဲမှာ ပုန်းနေခဲ့တာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဆရာသန်းမြင့်ဦး သမိုင်းရေးပုံက ရောထွေးနေရုံမျှမက တိကျသေချာခြင်းလည်း မရှိပါဘူး။ မိုးကောင်းနယ်ကို သိမ်းပိုက်ရာမှာလည်း အမှတ်မှားတဲ့ အရေးအသားတွေပဲ တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။

‘ကြွကြွခံနိုင်သော မိုးကောင်းနယ်ပယ်ကို ၁၅၆၂ မှ ၁၅၇၆ ခုနှစ်အထိ ဘုရင့်နောင်မှ ကြိမ်ရေများစွာ စစ်ဆင်သည်။ ရှည်လျားသော မျိုးနွယ်ဆင်းသက်မှုရှိသည့် မိုးကောင်းမင်းသားမှ နောက်ဆုံးတွင် ရှုံးနိမ့်သွားသောအခါ ၎င်းကို ပဲခူးဂိတ်တံခါးဝတွင် သံကြိုးဖြင့် ရက်သတ္တတစ်ပတ်တိတိ ချည်ထားပြီးနောက် အရှေ့ဘက်လား၏ ကျွန်ဈေးများတွင် ၎င်းနှင့် ၎င်း၏အကြီးအကဲများကို ရောင်းစားလိုက်သည်။’

(သန်းမြင့်ဦး၊ စာ-၁၃၀)

မိုးကောင်းကို ၁၅၆၂ မှ ၁၅၇၆ အထိ ၁၄ နှစ်တိုင်တိုင် တိုက်ခဲ့ရသတဲ့ လား။ ယိုးဒယားလိုနိုင်ငံမျိုးကိုတောင် အဲဒီလောက်ကြာအောင် မတိုက်ခဲ့ရပါ။ မိုးကောင်း၊ မိုးညှင်းဒေသတွေကို ဘုရင့်နောင် သိမ်းသွင်းခဲ့တာ ၁၅၅၇ ခုနှစ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ နောင်ရိုးတိုက်ပွဲလောက်တောင် မပြင်းထန်ဘဲ မိုးကောင်း၊ မိုးညှင်းကို ရခဲ့တာပါ။ သန်းမြင့်ဦးပြောတဲ့ ၁၅၆၂ မှာ ဘုရင့်နောင် တနင်္သာရီကို ရောက်နေပြီး ထားဝယ်မြို့ကို တည်ပေးခဲ့တယ်လို့ မြန်မာ့ရက်စဉ် သမိုင်းမှာ တွေ့ရပါတယ်။ ၁၅၇၆ မှာ ဘုရင့်နောင် မိုးကောင်းကို နောက်တစ်ခေါက် ပြန်သွားခဲ့ရတာက ဒေသတည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးအတွက် ဖြစ်ပါတယ်။

မိုးကောင်းမင်းသားနဲ့ အပေါင်းပါများကို ကျွန်အဖြစ် ရောင်းစားလိုက်တယ်ဆိုတာကတော့ ဘုရင့်နောင်ကို အကြီးအကျယ် ဖော်ကားလိုက်တာပါပဲ။

‘မိုးကောင်းစော်ဘွားကိုယ်ကစ၍ အမှူး အမတ် အပေါင်းတို့ကို သစ္စာတော်ပေးပြီးလျှင် မိုးကောင်းစော်ဘွားကိုပင် တံဆိပ်လက်ရာနှင့်တကွ မိုးကောင်းမြို့ကို ပေးတော်မူသည်။ စော်ဘွားသားနှစ်ယောက်၊ သမီးတစ်ယောက်၊ မြေးယောက်ျားတစ်ယောက်၊ မြေးမိန်းမတစ်ယောက်ကိုမူကား ယူတော်မူ၍ ခြေတော်ရင်းတွင် မြရသည်။’

(မှန်နန်း၊ ဒုတွဲ။ စာ-၃၁၂)

ဘုရင့်နောင်ဟာ အနိုင်ရလိုခြင်း တစ်ခုတည်းအတွက် စစ်တိုက်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ စည်းရုံးရေးစွမ်းရည် သိပ်ပြီးတော့ ထက်မြက်ပါတယ်။ သူ့ကို ပြန်တိုက်တဲ့သူတွေကိုတောင် အရှင်ဖမ်းမိပါလျက် သတ်ပစ်ခြင်း မရှိဘဲ ရာထူးအာဏာ ပြန်ပေးလေ့ရှိပါတယ်။ ဖမ်းမိသူတွေကိုလည်း သူ့ပန်းရယ်လို့ သဘောမထားဘဲ လွတ်လပ်စွာနေစေပြီး အထိုက်အလျောက် ချီးမြှောက်ခဲ့ တာချည်းပါပဲ။ (သမိန်ထောလို အကြိမ်ကြိမ် ပုန်ကန်သူကိုသာ သတ်မိန့်ပေး ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။)

မိုးကောင်း၊ မိုးညှင်းဒေသ စတဲ့ ရှမ်းကိုးပြည်ထောင်မှာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအစား သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒ ထွန်းကားအောင် အစားထိုးပေးခဲ့တယ်။ ပိဋကတ်သုံးပုံ ရေးကူးပေးပို့၊ ဘုရားတည်၊ ကျောင်းဆောက်၊ သံဃာတော်များ စေလွှတ်နဲ့ သာသနာပြုခဲ့တာပါ။ လင်းဇင်းသို့ စစ်ချီရာမှာတော့ မိုးကောင်းစော်ဘွား ပုန်ကန်ရာ ဘုရင့်နောင်ကိုယ်တိုင် နှိမ်နင်းခဲ့ရပါတယ်။ ပုန်ကန်မှုတွေ နှိမ်နင်း အောင်မြင်ပြီးနောက် နေပြည်တော် ဗိုလ်ရှုသဘင်အလယ်မှာ မိုးကောင်း စော်ဘွားငယ်ကို ဩဝါဒစကား ဆိုမိန့်တော်မူပါတယ်။

‘မိုးကောင်းကို ငါ အထက်က လုပ်ကြံတော်မူ၍ ရတော်မူလျှင် သင့်ဖ မိုးကောင်းစားလည်း သင် ဆယ်နှစ်ရွယ်ကို ငါ့ကိုဆက်၍ အပါးတော်တွင် နေ့ညဉ့်မြဲစေသည်။ စာပေလည်း ငါ သင်တော်မူသည်။ ငါ စားတော်ခေါ်လျှင် ရွှေခွက်နှင့် ငါ့လက်တော် ထည့်၍ စားစေသည်။ အဝတ်ကိုလည်း ငါ့လက် တော်နှင့် ရာထား၍ ဝတ်စေသည်။ .. မင်းမြှောက်တန်ဆာ ငါးပါးနှင့်တကွ ငါ သူကောင်းပြုတော်မူသည်။’

(ဒေါက်တာတိုးလှ၊ ဘုရင့်နောင်၊ စာ-၁၄၅)

ဘုရင့်နောင်ဘက်က ဒီလောက် ကောင်းခဲ့ပါလျက် ပုန်ကန်ခြင်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဝမ်းနည်းစကားဆိုခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ယိုးဒယားက သစ္စာဖောက် ပုန်ကန်တာကိုလည်း ဘုရင့်နောင် ခွင့်လွှတ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့်လည်း ယိုးဒယားသမိုင်းမှာ ဘုရင့်နောင်ကို ယနေ့ထိ ချစ်ခင်ကြည်ညိုလေးစားနေကြ တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘုရင့်နောင်ကို အကြိမ်ကြိမ်လုပ်ကြံခဲ့တဲ့ မွန်အမတ်ကြီး ဗညားဒလ ကိုတောင် အရေးယူအပြစ်ပေးခြင်း မရှိ၊ ရာထူးကလည်း မဖယ်ရှားဘဲ ခွင့်လွှတ်နိုင်ခဲ့တာဟာ ဘုရင့်နောင်ကလွဲပြီး အခြားမင်းများပင်

မန်းချောင်းစာပေ

ကျင့်ကြံနိုင်မည် မထင်ပါ။

ဒါ့ကြောင့် ဆရာသန်မြင့်ဦးက ‘မိုးကောင်းမင်းသားကို နှိပ်စက်ပြီး ကျွန်အဖြစ် ရောင်းစားပစ်တယ်’ ဆိုတာ လုံးဝ မခိုင်လုံကြောင်း ငြင်းဆိုတင်ပြလိုက်ရပါတယ်။ ဘုရင့်နောင်ဟာ လူတွေကို မဆိုထားနဲ့၊ တိရစ္ဆာန်တွေကို သတ်ဖြတ်ပြီး ယဇ်ပူဇော်တာ၊ နတ် ပသ, တာကိုတောင် တားမြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ‘ဝန်ထမ်းများသည် မြို့ရွာ ပြည်သူတို့အပေါ် အနိုင်အထက် လုယက်လုစား မပြုစေနှင့်’ လို့လည်း ဆုံးမခဲ့ပါတယ်။ ‘ငါ့သား ဥပရာဇ်သည် ငါ့ကိုချစ်လျှင် ပြည်သူ့ကို ချစ်ရလိမ့်မည်၊ ငါ့အကျိုးတော်ကိုလိုလျှင် ပြည်သူတကာတို့ အကျိုးစီးပွားကို လိုရလိမ့်မည်။’ လို့ ၁၅၇၄ လင်းဇင်းအရေးမှာ မိန့်တော်မူခဲ့ပါတယ်။

(ဒေါက်တာတိုးလှ၊ ဘုရင့်နောင်၊ စာ-၁၅၈)

ဆရာသန်မြင့်ဦးရဲ့ ကိုယ်တိုင်ရေး မြန်မာ့သမိုင်းမှာ ဘုရင့်နောင်အကြောင်း ရေးထားသမျှဟာ အချက်အလက်လည်း လွဲမှား၊ ရှုမြင်သုံးသပ်ချက်တွေလည်း မှားယွင်းနေတဲ့အတွက် ‘ခြေရာပျောက်မြစ်’ ထဲမှာ ရေလည်း နောက်ခဲ့ပြီး ဂုဏ်ယူဖွယ် မြန်မာ့သမိုင်းပုံရိပ်များဟာ အရပ်ဆိုး အကျည်းတန်ခဲ့ရပါကြောင်း တင်ပြလိုက်ရပါတယ်။

ကိုးကား

- ၁၉၉၂ နိုဝင်ဘာထုတ် မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး (ဒု-တွဲ)
- ၂၀၀၉ ခုနှစ်ထုတ် သမိုင်းသုတေသန ဦးစီးဌာနထုတ် မြန်မာ့ရက်စဉ် သမိုင်း (ပ-တွဲ)
- ၂၀၁၀ ခုနှစ်ထုတ် ဒေါက်တာတိုးလှ၏ ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး

[၁၇-၈-၂၂ ထုတ် မန္တလေးအလင်းကျွန်း]

၁၉၈၈ မှ ၂၀၀၇ အထိ ဖော်ပြတဲ့

ခေတ်ပြိုင်မှတ်တမ်းများလောက်သာ ဖတ်ချင်စရာ ဖြစ်ခဲ့ပြီး

“မြန်မာနိုင်ငံ၏ အတိတ်ကာလလမ်းညွှန်” လို့ ဆိုတဲ့

ဒီသမိုင်းကျမ်းဟာ အားကိုးလောက်တဲ့စာအုပ် မဟုတ်ဘူးလို့

ပြောချင်ပါတယ်။

ဦးသန်းရဲ့မြေး သမိုင်းအမှန် ရေးနိုင်ရဲ့လား

- စာအုပ် - ခြေရာပျောက်မြစ်(ကိုယ်တိုင်ရေးမြန်မာ့သမိုင်း)
- မူရင်း - The River of Lost Footsteps
(A Personal History of Burma)
- ရေးသူ - သန်းမြင့်ဦး
- ဘာသာပြန်သူ - မြနင်းဆီ
- ထုတ်ဝေကာလ - ၂၀၁၂ ဇူလိုင်လ(ဒုတိယအကြိမ်)
- စာမူခွင့်ပြုချက် - ၃၁၀၁၈၇၀၇၁၂
- တန်ဖိုး - ၆၅၀၀ ကျပ်
- ဖြန့်ချိ - Myanmar Book Centre

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီးရဲ့ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်တာဝန်ကို နှစ်ကြိမ်တိုင် ထမ်းဆောင်ခဲ့ဖူးတဲ့ မြန်မာ့ဂုဏ်ဆောင် ဦးသန်းရဲ့မြေး ဆရာ သန်းမြင့်ဦး ရေးတဲ့ 'ကိုယ်တိုင်ရေး မြန်မာ့သမိုင်း' စာအုပ်ဟာ စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းသလောက် တုံ့ပြန်ဆွေးနွေးစရာတွေလည်း အများကြီးပါနေတာ တွေ့ရ ပါတယ်။ ဒီစာအုပ်မှာ ပုဂံခေတ်ကနေ ကုန်းဘောင်ခေတ်အထိ မြန်မာ့သမိုင်း ရာဇဝင်ကြောင်းများ ပါဝင်သလို ၁၉၈၈ အရေးအခင်းကြီးကနေ ၂၀၀၇ သံဃာအရေးအခင်းအထိ နိုင်ငံရေးပုံရိပ်များကို ထင်ဟပ်မှတ်တမ်းတင်ထားပါ တယ်။ ခေတ်ပြိုင်မှတ်တမ်းများအတွက် ကျေးဇူးတင်ရသော်လည်း အတိတ်

သမိုင်းကြောင်း လွဲမှားမှုများအတွက် စိတ်မကောင်းဖြစ်ရပါတယ်။ အတိတ် သမိုင်းကြောင်းများကို တင်ပြရာမှာ ‘ဦးသန့်မျိုးဆက် မိသားစုအကြောင်း’ များလည်း ကြားဖောက်ရေးသားထားတာ တွေ့ရပါတယ်။ ဦးသန့်မျိုးဆက်ကို ကျွန်တော်တို့ စိတ်ဝင်စားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဦးသန့်ရဲ့ဘဝနဲ့ ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင် ချက်တွေကို စာတစ်စောင်ပေတစ်ဖွဲ့ သီးသန့်ရေးရင် ပိုကောင်းမယ်လို့ ထင်ပါ တယ်။ ယခု မြန်မာ့သမိုင်းကြောင်း အချက်အလက်တွေကြားမှာ ဦးသန့်ရဲ့ ရုပ်ပုံလွှာ ထူးထူးခြားခြား ပေါ်လွင်ခြင်းမရှိဘဲ ရောပါမျောပါသွားသလို ဖြစ်နေ ပါတယ်။

မြန်မာ့အတိတ်သမိုင်းကြောင်းများကို ဖော်ပြရာမှာလည်း ခေတ်အလိုက် ဆစ်ဆစ်ပိုင်းပိုင်းမဟုတ်ဘဲ ဟိုရောက်ဒီရောက် ဆန်စင်ရာ ကျည်ပွေ့လိုက်ရေး သလို ဖြစ်နေတာ တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ အခန်း(၁) ‘မြန်မာ့ထီးနန်း လဲပြိုခြင်း’ ခေါင်းစဉ်အောက်မှာ ပါတော်မူကာနီး သီပေါမင်းခေတ် အခြေအနေများကနေ အခန်း(၂) ‘ချီတုံချတုံ မြန်မာနိုင်ငံ’ ခေါင်းစဉ်အောက်မှာတော့ ရှစ်လေးလုံး အရေးတော်ပုံနဲ့ ပစ်ခတ်နှိမ်နင်းမှုတွေ၊ စစ်တပ်က အာဏာသိမ်းခဲ့ပုံတွေကို ပေါ်လွင်အောင် မှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့ပါတယ်။ သီပေါမင်းကနေ ဒီမှာဘက် ခေတ် စစ်အစိုးရခေတ်ဆီ ခုန်ကူးရေးသားလိုက်သလို အတိတ်အကြောင်းကို ပြဆိုရာမှာလည်း အနော်ရထာမင်းကြီးကနေ ဘုရင့်နောင်အထိ ခုန်ပျံကျော် လွှား ရေးသားသွားပါတယ်။ သီပေါမင်း ပါတော်မူပြီး သူ့ကျွန်ဘဝ ကိုလိုနီ ခေတ်သမိုင်းနဲ့ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုတိုက်ပွဲများအကြောင်း ဆက်တိုက် မရေးဘဲ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ရဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်များကို နောက်ပိုင်းမှာ သာ ဖော်ပြထားပါတယ်။ ပြောရရင်တော့ ဒီစာအုပ်ဟာ ဟိုရောက်ဒီရောက် ရာဇဝင်အူပေါက် ရေးသားနည်းကြောင့် သမိုင်းဝက်ပါထဲ မျက်စိလည်နေရသလို ဖြစ်ကာ သမိုင်းခြေရာကောက်လို့မရဘဲ ခြေရာပျောက်သလိုတောင် ဖြစ်ခဲ့ ရပါတယ်။

ဆရာသန့်မြင့်ဦးက ‘မြန်မာနိုင်ငံ၏ အတိတ်သည် ပစ္စုပ္ပန်ကို မည်သို့ လွှမ်းမိုးမှုရှိသည်ကို အာရုံထားပြီး ရေးသားပါသည်’ လို့ နိဒါန်းမှာ ဆိုထားပါ တယ်။ ဆရာသန့်မြင့်ဦးက ‘ကျွန်တော် မြန်မာ့သမိုင်းကို စိတ်ဝင်စားခဲ့သည့် အလျောက် ကျွန်တော့်စာတမ်းအကြောင်းအရာအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၁၉

ရာစုအချိန်တွင် ယီးတီးယိုင်တိုင် ဖြစ်နေခဲ့ပြီး ဝိတိုရိယဘုရင်မ၏ အားမာန် ပါသော အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်များက နှိမ်နင်းခဲ့သည့်ကာလဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အတိတ်တွင် ထို ကျဉ်းထဲကျပ်ထဲ ရောက်သည့်ကာလကို ကျွန်တော် အထူး စိတ်ဝင်စားသည်' လို့ နိဒါန်းရေးထားပါတယ်။ ဒီစာအုပ်ဟာ 'မြန်မာနိုင်ငံ၏ အတိတ်ကာလလမ်းညွှန်' လို့လည်း ဆိုထားပါတယ်။ ဘယ်လောက်ထိ မှန်မှန် ကန်ကန် လမ်းညွှန်နိုင်သလဲဆိုတာ ဆန်းစစ်ကြည့်သင့်ပါတယ်။

သီပေါမင်းဟာ ကုန်းဘောင်ခေတ်ရဲ့ နောက်ဆုံးမင်းဆက် ဖြစ်ပါတယ်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်ကို အလောင်းဘုရား(ဝါ) အလောင်းမင်းတရားကြီး ဦးအောင် ဇေယျက တည်ထောင်ခဲ့ပါတယ်။ သီပေါမင်းခေတ်ကို သုံးသပ်နိုင်ဖို့အတွက် ဆရာသန်းမြင့်ဦးဟာ ကုန်းဘောင်ခေတ်ကြီးကို ဖြန့်ကျက်ရှုမြင်ခဲ့ပါတယ်။ အခန်း(၁)မှာ သီပေါမင်းခေတ် အခြေအနေကို စာမျက်နှာ ၅၂ အထိ ရေးခဲ့ ပြီးမှ ခုန်ပျံကျော်လွှားကာ စာမျက်နှာ ၁၆၃ အခန်း(၅)မှာ 'ကုန်းဘောင်ခေတ်' အကြောင်း ပြန်အစကောက်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ 'ကုန်းဘောင်ခေတ်' အကြောင်းကို လေးလေးနက်နက် အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ 'နောက် နှစ် ၅၀ တွင် အလောင်းဘုရား၏ ကုန်းဘောင် (ရွှေဘိုတိုက်နယ်မြေကို ကုန်းဘောင်ဟု ခေါ်သည်။) ထီးနန်းအရိုက်အရာကို ၎င်း၏သားတော်သုံးပါးနှင့် မြေးတော်တစ်ပါးတို့မှ ဆက်ခံမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့ သမိုင်းတွင် အပြင်းပြဆုံး စစ်ရေးစစ်ရာ ရည်မှန်းချက်နှင့် နယ်ချဲ့ရေးဝါဒများ ချမှတ်ကျင့်သုံးသည့်ကာလများ ဖြစ်သည်။'

(စာ-၁၈၁၊ ၁၈၂)

ရွှေဘိုတိုက် နယ်မြေကွက်ကွက်ကလေးကိုသာ 'ကုန်းဘောင်' လို့ ခေါ်ရင် ရာနှုန်းပြည့် မမှန်ပါဘူး။ ရွှေဘိုဟာ ကုန်းဘောင်ရဲ့ အစပဲ ရှိပါသေးတယ်။ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၁၅ ခုနှစ်မှာ ဦးအောင်ဇေယျဟာ ရန်သူတွေကို သုတ်သင် ရှင်းလင်း အောင်မြင်ပြီးတဲ့နောက် ချင်းတွင်းမြစ်နဲ့ ဧရာဝတီမြစ်အကြားရှိ တမ္ပဒီပနယ်မြေအားလုံးကို ပိုင်ဆိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် မြို့သစ် နန်းသစ် တည်ထောင်ဖို့ ပညာရှိများနဲ့ တိုင်ပင်ပါတယ်။ မြို့တော်သစ်ကို ဘယ်လို အမည်နာမ ပေးမည်လဲ။

‘ကုန်းဘောင်’ ဟု သမုတ်သော် ဘုန်းတော်ကြီး၍ သက်တော်ရှည်မည်။ သားတော်အစဉ် မြေးတော်အဆက် ကေရာဇ်ချည်း ဖြစ်မည်ဟူသော ဩဘာ နိမိတ် ရပါသည်ဘုရား’ လို့ သုခမိန်က လျှောက်တယ်။ အကြောင်းပြချက်က တော့ ‘အရှင်ဘိုးတော် ဘီတော် အဆက်အနွယ်ကား အလောင်းတော် မဟာ သမ္မတမင်းမှစ၍ ရွှေလက်ထက်တော်တိုင် အာဒိစ္စဝံသ ခတ္တိယနွယ်လာ သာကီဝင်မင်းတို့၏ အဆက်အနွယ်တော် ဖြစ်လေသည်။ ထိုမင်းဆက်ကို ဟံသာဝတီမင်းတို့ ဖျက်ပြန်လေသောကြောင့် သကျနန်းရိုး သတိုးအနွယ်တော် ပြတ်လေသည်။ ယင်းသည်တွင် ဟံသာဝတီ မွန်မင်းတို့ကား ရေနှင့်တူလေ သည်။ ထိုရေကို ဖြတ်သန်းလွှမ်းမိုး၍ အရှင်ရွှေဘုန်းတော်ဖြင့် အထက်က သကျနန်းရိုး သတိုးအနွယ်တော်ကို ပြန်ဆက်သည်ဖြစ်၍ ဘဝရှင်မင်းတရား ကား ‘ကုန်းဘောင်’ နှင့် တူလေသည်။ အရှင်သားတော် မြေးတော်တို့ကား နောင်သော် ‘ကုန်းဘောင်မင်းဆက်’ ဟု ဖွဲ့ဖျါ လက်ယာမြေပြင်တွင် နေအသွင် လအသွင် ထင်ရှားတော်မူမည် မလွဲပါဘုရား...’

(ညိုမြ၏ကုန်း ဘောင်ရှာပုံတော်၊ စာ-၁၆)

ပြီးတော့ ‘ကုန်းဘောင်’ ဆိုတာ အလောင်းမင်းတရားကြီးရဲ့ နံတော် ဓာတ်ရက်နိုးဖြစ်တာမို့ ထီးနန်းအတွက် အရေးကြီးကြောင်းလည်း သုခမိန်က လျှောက်ထားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကုန်းဘောင်ဆိုတာ ရွှေဘိုနယ်တဝိုက်ကို ရည်ညွှန်းတဲ့ ပထဝီဝင်အသုံးအနှုန်း မဟုတ်ဘဲ ရန်အောင်လွှမ်းမိုးခြင်းနဲ့ နောက်မင်းဆက်များကိုပါ ရည်ညွှန်းကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ အလောင်း ဘုရားကစပြီး သီပေါမင်းအထိကို ‘ကုန်းဘောင်ဆက်’ ‘ကုန်းဘောင်ခေတ်’ လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ကုန်းဘောင်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဆရာသန့်မြင့်ဦးဟာ နောက်တစ်ကြိမ် အမှား တစ်ခုကို ကျူးလွန်ရေးသားခဲ့ပြန်ပါတယ်။

‘မင်းတုန်းမင်းသည် ကုန်းဘောင်မင်းဆက်ကို အစပျိုးပြီး နောင် မန္တလေး မြို့တော်ကို တည်ထောင်မည်’

(စာ-၂၄၆)

အောက်မြန်မာပြည်တစ်ခုလုံး အင်္ဂလိပ်လက်ထဲ ရောက်သွားကာမှ ကုန်းဘောင်မင်းဆက်က အစပျိုးတုန်းလား။ တကယ်တော့ မင်းတုန်းမင်းဟာ

မန်းချောင်းစာပေ

ကုန်းဘောင်ခေတ်နှောင်းမင်းကြီးသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကုန်းဘောင်မင်းဆက်ကို အလောင်းဘုရားက အစပျိုးခဲ့ကြောင်း အထက်မှာ တင်ပြခဲ့ပါပြီ။ မင်းတုန်းမင်းကို ဆက်ခံတဲ့ သီပေါမင်းဟာ ကုန်းဘောင်မင်းဆက်ရဲ့ နောက်ဆုံးမင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဆရာသန်မြင့်ဦးရဲ့ ကုန်းဘောင်ခေတ်အမှားတွေဟာ ကုန်းဘောင်ခေတ် စတင်ထူထောင်ချိန်ကတည်းက လွဲလွဲမှားမှား ဖော်ပြရေးသားခဲ့တာပါ။ အလောင်းဘုရား ဦးအောင်ဇေယျ စစ်ရေးပြင်ဆင်ပုံနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဒီလို ရေးခဲ့ပါတယ်။

‘၎င်းက ချက်ချင်းပင် စတင်လှုပ်ရှားတော့သည်။ အနီးအနားမှ ရွာများကို စည်းရုံးသည်။ အုန်းပင်များကို ခုတ်လှဲပြီး ပင်စည်များကို ခံတပ်နံရံများ အခိုင်အမာပြု...’

(စာ-၁၆၈)

ဆရာသန်မြင့်ဦးဟာ အုန်းပင်နဲ့ ထန်းပင် လွဲမှားခဲ့ပါတယ်။ အညာဒေသ ရွှေဘို(မိုဆိုးဘို)မှာ မြို့ရိုးတည်ဆောက်နိုင်လောက်အောင် အုန်းပင်တွေ မပေါများ။ ဒီနေ့ထိ မျှော်ကြည့်လေရာ ထန်းပင်ထန်းတောကြီးတွေကိုပဲ တွေ့မြင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။

‘အလောင်းမင်းတရားကြီးလည်း မုဆိုးဘိုမြို့ကို ပတ်ဝိုက်ပြီးလျှင် တာ ၄၇၀ ရှိသော ထန်းလုံးတပ်ကို ပစ္စင်၊ ရင်လျှောက်၊ ကတုတ်၊ ရင်တား၊ ကျုံး၊ မြောင်းနှင့်တကွ အနီးအစပ် ၄၆ ရပ်ကျေးရွာများတွင် လက်နက်ကိရိယာ ဆင်မြင်း လူသူ မျိုးရိက္ခာတို့ကို တပ်တွင်းသို့ချည်း သွင်းတော်မူ၍...’

(၁၉၆၇ ဒု-အကြိမ်ထုတ် နဂါးဗိုလ်ထိပ်တင်ထွေး၏ ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်အကျဉ်း၊ စာ-၃၀)

မုဆိုးဘို(ရွှေဘို)မြို့ကို ‘ထန်းလုံးသစ်တပ်’ ကာရံခဲ့တာ ထင်ရှားပါတယ်။ အုန်းပင်နဲ့ ထန်းပင် ဘာသာပြန်အမှားလည်း မဖြစ်နိုင်ပါ။ ဘာသာပြန်အမှားတွေလည်း စိတ်ပျက်ဖွယ် တွေ့ခဲ့ရလို့ သံသယစကား ဆိုရတာပါ။ ဥပမာ-ဘုရင့်လှေတော် ‘ရေနန်းစကြာ’ ကို ‘ရေနံစကြာ’ လို့ ဘာသာပြန်ထားပုံမျိုး အလွဲတွေ ဖတ်ခဲ့ရပါတယ်။ ဘာသာပြန်သူက ဘုရင့်လှေတော်ကြီးကို ရေနံ

သုတ်ထားတဲ့လှေလို့များ ထင်မှားလေရောသလား။

အရေးကြီးတဲ့ သမိုင်းဖြစ်ရပ် အလွဲကြီးကတော့ ‘သန်လျင်တိုက်ပွဲ’ ဖြစ်ပါတယ်။ သန့်မြင့်ဦးက ‘သန်လျင်နှင့် ခုနစ်နှစ်စစ်ပွဲ’ လို့ ခေါင်းစဉ်ငယ်တစ်ခု ပေးပြီး အကျယ်တဝင့် ရေးပါတယ်။ အဘယ်ကျမ်းစာအုပ်တွေကို ကိုးကားပြီး ခုနစ်နှစ်စစ်ပွဲလို့ ရေးတယ် မသိပါ။ အတော်စိတ်ပျက်စရာ ကောင်းပါတယ်။ အလောင်းဘုရား ထီးနန်းစိုးစံခဲ့တာက ရှစ်နှစ်မျှသာ။ ရှစ်နှစ်မှာ သန်လျင်ကို ခုနစ်နှစ်တိုက်နေရတယ်ဆိုရင် ဘယ်လိုမှ အဓိပ္ပာယ်မရှိတော့ပါဘူး။ ရန်ကုန်-ပဲခူး-မုတ္တမတို့သာမက ယိုးဒယားအထိ ရှစ်နှစ်အတွင်း ချီတက်တိုက်ခိုက်တာပါ။

‘အလောင်းဘုရား လက်အောက်မှ မြန်မာတို့ သိမ်းပိုက်ရန် နှစ်နေရာကျန်သည်။ သန်လျင်နှင့် ပဲခူးပင်ဖြစ်သည်။ ၁၇၅၅ ခုနှစ်က ပထမအကြိမ် သံလျင်ကို သိမ်းရန် ကြိုးစားခြင်းသည် မအောင်မြင်ခဲ့ပါ။’

(စာ-၁၇၄)

သမိုင်းသုတေသနဦးစီးဌာနထုတ် မြန်မာ့ရက်စဉ်သမိုင်း (ပထမတွဲ)၊ စာမျက်နှာ ၁၆၂ မှာ -

‘၁၀-ဇူလိုင် ၁၇၅၆ - အလောင်းမင်းတရား၏တပ်များ သန်လျင်ကို သိမ်းပိုက်သည်’ လို့ တွေ့ရပါတယ်။ ၁၇၅၅ ရက်စွဲတွေကို လိုက်ရှာကြည့်တော့ သန်လျင်ကိုတိုက်တာ မတွေ့ရပါ။ သန်လျင်ကို ခက်ခက်ခဲခဲ တိုက်ရတာ မှန်သော်လည်း (၇)နှစ်ကြာအောင် မတိုက်ခဲ့ရပါ။ သန်လျင်ကို သိမ်းပိုက်ရရှိဖို့အတွက် အလောင်းဘုရားဟာ အသေခံတပ်သား ၉၃ ယောက်ရွေးချယ်ပြီး မြို့ရိုးဖြိုဖျက်ပြီး မြို့သိမ်းတိုက်ပွဲ ဆင်နွှဲခဲ့ရပါတယ်။ ၉၃ ယောက်အနက် ရှစ်ယောက်ကျဆုံးကြောင်း... ‘ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်’ မှာရော၊ ၁၉၉၇-ဇန်နဝါရီလထုတ် ‘ရွှေဘိုနီဒါန်း’ စာအုပ်မှာရော တညီတညွတ်တည်း ရေးသားဖော်ပြထားပါတယ်။ သန့်မြင့်ဦးရဲ့ စာအုပ်မှာတော့... ‘အသက်ရှင် ကျန်ရစ်သူ နှစ်ဆယ်နှင့် သေဆုံးသူ ၇၃ ဦး’ လို့ စာမျက်နှာ ၁၇၉ မှာ ရေးထားပါတယ်။ တိုက်ပွဲကျ သေဆုံးသူ ၈ ဦးနှင့် ၇၃ ဦး ကွာခြားလွန်းလှပါတယ်။

ဆရာသန့်မြင့်ဦးဟာ သမိုင်းအမှားသာမက ပထဝီဝင်အမှား ကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။ စာမျက်နှာ ၁၇၉ မှာ ‘သန့်လျင်မြို့သည် ပင်လယ်ပြင်မှ မိုင်များစွာ ဝေးကွာသည်’ လို့ ရေးခဲ့ပါတယ်။ သန့်လျင်ဟာ ပင်လယ်ဝမှာ ရှိပါတယ်။ မြေပုံကိုကြည့်ပါ။ အောက်ပါကောက်နုတ်ချက်ကိုလည်း ဖတ်ကြည့် ပါဦး။

‘သန့်လျင်မြို့တွင်းမှ ပင်လယ်ဘက်သို့ ထွက်လာသော ရေတပ်ကိုလည်း နိုင်အောင်တိုက်နိုင်ခဲ့၏’ လို့ ရွှေဘိုနိဒါန်းမှာ စာမျက်နှာ ၆၅ မှာ မှတ်တမ်းတင် ထားပါတယ်။ သန့်လျင်ဟာ ပင်လယ်နဲ့ နီးနီးလေးမှာရှိကြောင်း သိသာလှပါ တယ်။

ဆရာသန့်မြင့်ဦးဟာ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ကုန်းဘောင်ခေတ်နှောင်းပိုင်းကာလ ကို စိတ်ဝင်တစား ရွေးချယ်ရေးသားခဲ့သည်ဆိုသော်လည်း အမှားများကိုပဲ တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ မှားတာမှ ‘အင်းဝနန်းတော်’ နဲ့ ‘အမရပူရ ရွှေနန်းတော်’ ကို ခွဲခြားသိမြင်ပြီး မှန်အောင်မရေးနိုင်ခဲ့တာ တွေ့ရပါတယ်။

‘ဘိုးတော်ဘုရား၏ လက်ထက်တွင် အင်းဝနန်းတော်သည် ထူးခြား ဆန်းပြားလာသည်။’

(စာ-၁၉၅)

ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်မှာ အမရပူရရွှေနန်းတော်သို့ ပြောင်းရွှေ့စံမြန်း ကြောင်း ဆရာဦးညိုမြရဲ့ ‘ကုန်းဘောင်ရှာပုံတော်’ စာမျက်နှာ ၂၁ မှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။ အမရပူရရွှေနန်းတော်ကြီးကနေ ရတနာပုံ မန္တလေးရွှေနန်း တော်ကြီးဆီ ထီးနန်းရွှေသွားပုံကိုလည်း သန့်မြင့်ဦး မသိခဲ့ပါ။ သူ့ခမျာ အင်းဝနန်းတော်ကိုပဲ ပုံသေစွဲလမ်းနေတုန်း။

‘စုဖုရားလတ်သည် ပညာရှင်တစ်ဦး မဟုတ်သော်လည်း ထိုအရွယ်ကပင် အင်းဝနန်းတွင်း ဩဇာအာဏာ သက်ရောက်မှုသဘောကို ကျွမ်းကျင်နားလည် ပြီးသော မင်းသမီးတစ်ပါး ဖြစ်သည်။’

(စာ-၂၈၅)

သီပေါမင်းနဲ့ စုဖုရားလတ်တို့ခေတ်မှာ အချုပ်အခြာအာဏာဟာ မန္တလေး နန်းတော်ကြီးထဲ ရောက်နေပါပြီ။ အင်္ဂလိပ်တွေ ချီတက်သိမ်းပိုက်ခဲ့တာလည်း

‘မန္တလေး’ပဲဆိုတာ ဆရာသန့်မြင့်ဦးကိုယ်တိုင် ရေးခဲ့တာပဲလေ။ ဒါနဲ့တောင် စုဖုရားလတ်ကို အင်းဝနန်းတွင်းဆီ ပြန်ပို့လိုက်တာလည်း သမိုင်းဆရာ တစ်ယောက်အနေနဲ့ ပေါ့ဆတဲ့ အမှားတစ်ခုကို ကျူးလွန်လိုက်တာပါပဲ။

ဆရာသန့်မြင့်ဦးဟာ... ကင်းဘရစ်ဂျ်တက္ကသိုလ်မှ Ph.D ဘွဲ့ကို သမိုင်း ဘာသာဖြင့် ရရှိသည်။ ဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသော ကျမ်းအဖြစ် မင်းတုန်းမင်း နှင့် သီပေါမင်းတို့ အုပ်ချုပ်စိုးစံသည့်လက်ထက်အကြောင်း ပြုစုသည် လို့ စာအုပ်အဆုံးမှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။ သမိုင်းဒေါက်တာဘွဲ့ရ ဦးသန့်ရဲ့ မြေး သန့်မြင့်ဦးဟာ သမိုင်းအမှားတွေ ရေးသလား။

အခု ထုတ်ဝေဘာသာပြန်လိုက်တဲ့ ခြေရာပျောက်မြစ်’ မှာတောင် အမှား တွေ တင်းကြမ်းပြည့်နေတာ မင်းတုန်းနဲ့ သီပေါခေတ်အကြောင်း ဘွဲ့ယူကျမ်း မှာရော အမှားကင်းအောင် ဘယ်လောက်ရေးနိုင်မှာလဲ။ ‘ရှေးမြန်မာမင်းများ အုပ်ချုပ်သည့် နိုင်ငံသည် ၎င်း၏နောက်ဆုံးအချိန်တွင် ယီးတီးယိုင်တိုင် ဖြစ်နေ ခဲ့ပြီး.....’ လို့ နိဒါန်းရေးခဲ့တဲ့ ဆရာသန့်မြင့်ဦးရဲ့ ‘ကိုယ်တိုင်ရေး မြန်မာ့ သမိုင်း’ ဟာလည်း အမှားတွေနဲ့ ယီးတီးယိုင်တိုင်ပဲလို့ ပြောချင်ပါတယ်။ ၁၉၈၈ မှ ၂၀၀၇ အထိ ဖော်ပြတဲ့ ခေတ်ပြိုင်မှတ်တမ်းများလောက်သာ ဖတ်ချင်စရာ ဖြစ်ခဲ့ပြီး ‘မြန်မာနိုင်ငံ၏ အတိတ်ကာလလမ်းညွှန်’ လို့ ဆိုတဲ့ ဒီသမိုင်း ကျမ်းဟာ အားကိုးလောက်တဲ့စာအုပ် မဟုတ်ဘူးလို့ ပြောချင်ပါတယ်။ ။

ကိုးကား

- ၁၉၆၇၊ ဒီဇင်ဘာထုတ် နဂါးဗိုလ်ထိပ်တင်ထွေး၏ ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်အကျဉ်း (ဒုတိယအကြိမ်)
- ၂၀၀၃၊ ဒီဇင်ဘာထုတ် ညိုမြ၏ ကုန်းဘောင်ရှာပုံတော်(သတ္တမအကြိမ်)
- ၁၉၉၇၊ ဇန်နဝါရီထုတ် ရွှေဘိုနိဒါန်း
- ၂၀၀၉ ထုတ် သမိုင်းသုတေသန ဦးစီးဌာနထုတ် မြန်မာ့ရက်စဉ်သမိုင်း (ပထမတွဲ)

[၁၅-၈-၁၂ ထုတ် နံနက်ခင်းကျနယ်]

ဦးသန့်ရဲ့မြေး ရေးတဲ့ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှု အလွဲများ

ဆရာသန့်မြင့်ဦးရဲ့ ခြေရာပျောက်မြစ်(ကိုယ်တိုင်ရေး မြန်မာ့သမိုင်း) ဘာသာပြန်စာအုပ်မှာ သမိုင်းရာဇဝင်ထဲက အချက်အလက်လွဲမှားနေတာတွေ၊ အကောက်အယူလွဲမှားနေတာတွေ ကျွန်တော် ထောက်ပြဆွေးနွေးပြီးခဲ့ပါပြီ။ ပုဂံခေတ်မှသည် ကုန်းဘောင်ခေတ်အထိ ခေတ်အဆက်ဆက် အမှားဖက်ပြီး ရေးခဲ့တာတွေက မြန်မာ့သမိုင်းကို အင်မတန် အကျဉ်းတန်စေခဲ့ပါတယ်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်အလွန် ကိုလိုနီခေတ် လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုသမိုင်းကို ရေးရာမှာလည်း လွဲမှားဖော်ပြချက်တွေ အများကြီး တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။

မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးရဲ့ ဖခင်ကြီးအဖြစ် ကမ္ဘာ့မော်ကွန်း ရေးထိုးရတဲ့ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ရဲ့ ငယ်စဉ်ဘဝကို ရေးတာကစပြီး ကွဲလွဲချက် တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။

‘အောင်ဆန်းကို လူအများက အူတူတူဟု ထင်ကြသော်လည်း ထူးခြားသည့် ဆွဲဆောင်မှုတော့ ရှိသည်။ ကလေးဘဝက အသက်(၈)နှစ်အထိ

စကားမပြောပါ။'

(စာ-၃၉၅)

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအကြောင်းဆိုတော့ ဝါကျတိုင်းဟာ အရေးကြီးပါတယ်။ 'အသက်(၈)နှစ်အထိ စကားမပြောပါ' လို့ သန့်မြင့်ဦးက ရေးလိုက်တော့ အံ့သြခြင်းနှင့်အတူ သံသယဝင်သွားပြီး ဗိုလ်ချုပ်အစ်ကို ဦးအောင်သန်းရေးတဲ့ 'အောင်ဆန်း' စာအုပ်ကို ပြန်ဖတ်ကြည့်ခဲ့ရပါတယ်။

'ကျွန်တော့်မိခင်သည် အလွန် ပညာလိုလားရကား ကျွန်တော်တို့ ငါးနှစ်ခြောက်နှစ်အရွယ်ရောက်လျှင် ကျောင်းထားပါသည်။ အောင်ဆန်းသည် ကျောင်းနေရမှာ ကြောက်သဖြင့် 'အမ နေမှ နေမယ်' ဟု မိခင်ကို ပြောပါသည်။ (ကျွန်တော်တို့မိခင်ကို ကျွန်တော်တို့က 'အမ' ဟု ခေါ်ကြပါသည်။)'

(အောင်ဆန်း၊ စာ-၁၉)

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမှာ ဦးအောင်သန်းထက် သုံးနှစ်ကျော် ငယ်ပါတယ်။ ကျောင်းထားချိန် အသက်(၈)နှစ်မတိုင်မီ ကတည်းက ဗိုလ်ချုပ်ဟာ စကားပြောတတ်ခဲ့ပြီဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ ဗိုလ်ချုပ်ရဲ့ဘဝဖြစ်စဉ်အဆင့်ဆင့်ဟာ အရေးကြီးတဲ့အတွက် အချက်အလက်မှန်မှန်နဲ့ ဖော်ပြဖို့ လိုပါလိမ့်မယ်။

မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုသမိုင်းမှာ အရေးကြီးလှတဲ့... 'ဒို့ဗမာအစည်းအရုံးကို ၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းသည်' လို့ စာမျက်နှာ ၃၉၆ မှာ ရေးထားပါတယ်။ (သီးသန့်ထုတ်ဝေထားသော ဒို့ဗမာအစည်းအရုံးသမိုင်းစာအုပ်ကြီးအကြောင်း အကျယ်မပြောသာတော့ပါ။) စာမျက်နှာဦးအကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြလိုက်ပါတယ်။

'၃၀ မေ ၁၉၃၀။ ။ တို့ဗမာအစည်းအရုံးက မြန်မာပြည်သူ့လူထုကို တပ်လှန့်လှုံ့ဆော်လိုက်သည့် နိုင်ငံပြုစာစဉ် အမှတ်-၁ ကို ထုတ်ဝေ၍ စတင်လှုပ်ရှားသည်။ ထို့ကြောင့် တို့ဗမာအစည်းအရုံး စတင်ထူထောင်သောနေ့ကို ၃၀ မေ ၁၉၃၀ ဟု အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြသည်။'

(မြန်မာ့ရက်စဉ်သမိုင်း၊ ပတဲ၊ စာ-၂၅၇)

ဆရာသန့်မြင့်ဦးက တို့ဗမာအစည်းအရုံးသမိုင်းကို ၁၉၃၅ မှာ ဖွဲ့စည်းသည်ဆိုတာနဲ့ ၅ နှစ်တာကြီးများတောင် ကွဲလွဲနေပါတယ်။

မန်းချောင်းစာပေ

‘၎င်းတို့၏ အယူဝါဒအဖြစ် အန္တရာယ်ကြားတွင် နေထိုင်ရန် နှင့် အမျိုးသားရေးဦးတည်ချက်များအောက်မှ တစ်ကိုယ်ရေအခွင့်အရေးမယူရန် ဖြစ်သည်။’

(စာ-၃၉၆)

အန္တရာယ်ကြားတွင် နေထိုင်ရန်ဆိုတာ အယူဝါဒတစ်ခုလား။ ဘာသာ ပြန်လွဲမှားလေရော့သလား။ ဒို့ဗမာအစည်းအရုံးရဲ့ ကြွေးကြော်သံမူဝါဒဟာ ‘ဗမာပြည်သည် တို့ပြည်၊ ဗမာစာသည် တို့စာ၊ ဗမာစကားသည် တို့စကား’ လို့ပဲ မှတ်သားခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဗမာပြည်ကို ချစ်ပါ။ ဗမာစာကို ချီးမြှင့်ပါ။ ဗမာစကားကို လေးစားပါ စတဲ့ ဖော်ပြချက်များဟာ အင်္ဂလိပ်အုပ်စိုးမှုကို ဆန့်ကျင်တဲ့ ဝံသာနုရက္ခိတတရားများကို နှိုးဆော်ဖော်ဆောင်ခြင်းသာလျှင် ဒို့ဗမာအစည်းအရုံးကြီးရဲ့ အယူဝါဒဖြစ်ပါတယ်။

နောက်တစ်ခါ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုသမိုင်းမှာ အလွန်အရေးပါတဲ့ ၁၉၃၈ ကျောင်းသားသပိတ် ဗိုလ်အောင်ကျော်ရဲ့အမည် ကို လုံးဝဖော်ပြ ခြင်းမရှိတဲ့ ‘ဆန္ဒပြသူတစ်ဦး’ လို့ သာမန်ကာလှုံကာ ရေးသားသွားပုံဟာလည်း ကျောင်းသားခေါင်းဆောင် အာဇာနည်တစ်ဦးကို မထေမဲ့မြင်(မထီမဲ့မြင်)ပြုရာ ရောက်နေပါတယ်။

‘အဆိုပါ ဆန္ဒပြမှုသည် ပြင်းထန်လာပြီး နောက်ပိုင်း ထွေးလုံးသတ်ပုတ် မှုတွင် ရဲသားတစ်ဦးမှ ၎င်း၏ တင်းပုတ်ကို ဆန္ဒပြသူတစ်ဦး၏ ဦးခေါင်းကို ရိုက်ရင်း ကျိုးသွားသည်။ နောက်တော့ ကျောင်းသား သေဆုံးသွားသည်။ ကျောင်းသားများအတွက် ပထမဦးဆုံး အာဇာနည်ကို ရလိုက်သည်။’

(စာ-၄၀၁)

ပြီးတော့ ၁၉၃၉ ‘မန္တလေးအာဇာနည် ၁၇ ဦး အရေးတော်ပုံ’ကြီး ကိုလည်း... ‘ဆန္ဒပြသူ ၁၄ ဦးသေဆုံးသည်’ လို့ ရေးထားပါတယ်။ မန္တလေးမှာ လူထုနှစ်သိန်းကျော် ဆန္ဒပြရာ ဗြိတိသျှအစိုးရက အကြမ်းဖက်ဖြိုခွင်းတဲ့ အတွက် သံဃာတော်(၇)ပါ။ ကျောင်းသား(၃)ဦး၊ အရပ်သား(၇)ဦး၊ ပေါင်း (၁၇)ဦး ကျဆုံးတဲ့အတွက် မန္တလေးအာဇာနည် ၁၇ ဦးလို့ ယနေ့တိုင် သမိုင်းတွင် နေခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဆရာသန်းမြင့်ဦးက (၃)ဦးလျှော့ပြီး ၁၄ ဦး လုပ်ထားပါ

ရောလား။ (အကျယ်ကို ဒို့ဗမာအစည်းအရုံးသမိုင်း၊ ဒုတိယတွဲမှာကြည့်ပါ။)

ပြီးတော့ သခင်အောင်ဆန်းတို့ အင်္ဂလိပ်ကို တိုက်ထုတ်ဖို့ နိုင်ငံခြားအဆက် အသွယ်ရှာစဉ် တရုတ်ပြည် အမြိုင်မြို့သို့သွားတဲ့အကြောင်း ရေးရာမှာ 'မြန်မာ လူငယ်နှစ်ဦး၊ တစ်ဦးမှာ ကျောင်းသားခေါင်းဆောင်ဟောင်း အောင်ဆန်း ဖြစ်သည်' လို့ ရေးပါတယ်။ ကျန်တစ်ဦးရဲ့အမည်ကို ဘာကြောင့် မဖော်ပြခဲ့တာ လဲ။ သူ့အမည်မှာ သခင်လှမြိုင်(ဗိုလ်ရန်အောင်)ဖြစ်ကြောင်း ရဲဘော်သုံးကျိပ် အကြောင်းရေးတဲ့ ဆောင်းပါးတွေမှာ အလွယ်တကူ တွေ့ရှိနိုင်ပါလျက် သူ့နာမည်ကို မေ့ချန်ခဲ့တဲ့ သမိုင်းဘာသာ ပါရဂူဘွဲ့ရ ဆရာသန်မြင့်ဦးကို အံ့သြမိပါတယ်။

ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော်(ဘီအိုင်အေ)ကို ဖွဲ့စည်းရာမှာ ဦးဆောင် ပါဝင်လာတဲ့ ဆူဇူကီး(ခေါ်) ဗိုလ်မိုးကြိုး အကြောင်း အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုပုံဟာ လည်း ဘာသာပြန်ပုံ ဗလုံးဗထွေး နိုင်လှတာကြောင့် ရှုပ်ထွေးဝေဝါး စေခဲ့ ပါတယ်။

'ဆူဇူကီးကိုယ်တိုင် ဗိုလ်မိုးကြိုးဆိုသည့် နာမည်ဝှက်ကို ယူသည်။ ထိုနာမည်သည် (ဗြိတိသျှဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်) ထီးသည် အဆုံးသတ်တွင် မိုးကြိုးပစ်ချခံရလိမ့်မည်ဆိုသည့် ဒေသခံ ရှေးဟောကိန်းတစ်ခုကို အခြေခံ ထားသည့် လာဘ်မြင်သော ရွေးချယ်မှုတစ်ခု ဖြစ်သည်။'

(စာ-၄၂၅)

ဗိုလ်မိုးကြိုးဆိုတာ ဗြိတိသျှလို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါသလား။ အတော်လွဲများ နေပါပြီ။ အမှန်မှာ မြန်မာ့ရှေးထုံးတဘောင်အရ...

မုဆိုးကို ထီးရိုးရိုက်မည်

ထီးရိုးကို မိုးကြိုးပစ်မည်... ဆိုတဲ့ တဘောင်စကား အရ ဗိုလ်မိုးကြိုး ဘွဲ့ခံလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ရှင်းပါဦးမယ်။ မုဆိုးဆိုတာ မုဆိုးဘို(ရွှေဘို) ကုန်းဘောင်ဆက် သီပေါမင်းကို ထီးရိုးဆိုတဲ့ စနေနံ အင်္ဂလိပ်က ရိုက်မယ် (ဝါ) တိုက်ခိုက်သိမ်းယူမယ်။ အဲဒီလို သိမ်းယူတဲ့အခါ ထီးရိုးဆိုတဲ့ စနေနံ အင်္ဂလိပ်ကို မိုးကြိုးက အနိုင်ယူမယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဆရာ သန်မြင့်ဦးမှာ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုနဲ့လည်း ဝေးကွာနေခဲ့ပြီး လေ့လာခြင်းလည်း

မရှိတဲ့အတွက် ဗလုံးဗထွေး အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုလိုက်ခြင်းလို့ ယူဆပါတယ်။

နောက်တစ်ခါ ‘ပြည်သူ့ရဲဘော်’ ကို ‘ပြည်သူ့အပျော်တမ်းစစ်တပ်’ လို့ ရေးထားပြန်ပါတယ်။ ပြည်သူ့ရဲဘော်ပါတီ ဆိုတာ အလံနီနဲ့ ဗကပတို့နဲ့ အပြိုင်အားကောင်းခဲ့တဲ့ လက်ဝဲလှုပ်ရှားမှုတွေထဲက ထင်ရှားအားကောင်းတဲ့ ပါတီ၊ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်တဲ့အတွက် အမည်မှန်အောင် ကြိုးစားဖော်ပြသင့်ပါတယ်။ (စာ-၄၇၇၊ စာ-၄၇၉ တို့မှာလည်း ပြည်သူ့ရဲဘော် ကို မှန်အောင်ရေးနိုင်ခဲ့ပါ)

အဲဒီလို အမည်မှားရေးတာတွေ ဖတ်ရှုနိုင်ပါသေးတယ်။ ထင်ရှားတဲ့ ရှမ်းအမျိုးသားခေါင်းဆောင် စပ်စံထွန်း ကို စောစံထွန်းလို့ ရေးထားပါတယ်။

(စာ-၄၆၉ ရှု)

‘ဝရမ်းပြေး ကချင်တပ်မှူး နော်ဆန်း ဦးဆောင်သော တပ်သားနှစ်ထောင် ပါသော စစ်ကြောင်းသည်...’

(စာ-၄၈၇)

အဲဒီမှာလည်း ‘နော်ဆန်း’ မဟုတ်ပါ။ ‘နော်ဆိုင်’ ဖြစ်ပါတယ်။

(ဘာသာပြန်သူရဲ့အမှား ဖြစ်နိုင်ပါတယ်)

မြန်မာ့သမိုင်းစာအုပ်များနဲ့ တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးပြီး ဘာသာပြန်မယ်ဆိုရင် အသံထွက်၊ အမည်၊ စာလုံးပေါင်းတွေ မှားစရာမရှိပါ။ ထင်ရှားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ အမည်ကို မှားရေးလို့ မရပါ။ စပ်စံထွန်းဆိုတာ ဗိုလ်ချုပ်တို့နဲ့အတူ ကျဆုံးခဲ့တဲ့ ခေါင်းဆောင်ကြီးပါ။ စောစံထွန်းလို့ မှားလို့မရပါ။ ဦးသန်းကို ‘ဦးသန်း’ လို့ မှားရေးရင် အဓိပ္ပာယ်မရှိနိုင်တော့ပါဘူး။

ဆရာသန်မြင့်ဦးရဲ့ ခြေရာပျောက်မြစ်ထဲမှာ ‘ဆရာစံတောင်သူလယ် သမားအရေးတော်ပုံကြီး’ ကိုလည်း သေးသေးသိမ်သိမ် မြင်ခဲ့ရပါတယ်။

‘ထိုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၂၂ ရက်နေ့တွင် နယ်လှည့်တစ်ဦးဖြစ်သည့် ဆရာစံ ဆိုသူသည် ရန်ကုန်မှ သိပ်မဝေးသည့် သာယာဝတီခရိုင်၏ တောတွင်းလဟာ တစ်နေရာတွင် သူ့ကိုယ်သူ မြန်မာဘုရင်ဟု ကြေညာပြီး သူ၏ ပုန်ကန်မှုကို အထူးရွေးချယ်ထားသည့် မင်္ဂလာအချိန်အရ ည ၁၁း၃၃ နာရီတွင် အစပျိုး

သည်။ သူက သုပဏ္ဏက ဂဠုန်ရာဇာဘွဲ့ကို ခံယူသည်။’

(စာ-၃၈၆)

‘... မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဘုရင်ဟန်ဆောင်သူကို ထောက်ခံသည့် ထိုးကွင်း ထိုးထားသူများကို မျက်လှည့်ဆရာများက သွေးထိုးပေးလျက်ရှိသည်။’

(စာ-၃၈၇)

ဆရာသန်မြင့်ဦးဟာ ဆရာစံ တောင်သူလယ်သမားအရေးတော်ပုံကြီးကို နယ်ချဲ့တို့ရဲ့ မျက်လုံးနဲ့ ရှုမြင်ရေးသားခဲ့တယ်လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ဘယ်သူ တွေကို ‘မျက်လှည့်ဆရာ’လို့ ခေါ်တာလဲ။ ဆရာစံတော်လှန်ရေးကြီး ပေါ်ပေါက် လာစေတဲ့ ဗြိတိသျှခေတ် မြန်မာ့စီးပွားရေး ဖွတ်ကြော့ပြာစု ဖြစ်ခဲ့ရပုံတွေကို လေ့လာစေချင်ပါတယ်။ ဆရာစံ တော်လှန်ရေးကို ပြက်ရယ်ပြု ချိုးနှိမ်ရေးသား ခဲ့တဲ့ ပါမောက္ခချုပ် ဒေါက်တာမောင်သင်းကိုလည်း ကျွန်တော် တို့ပြန်ဝေဖန် ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဆရာစံအကြောင်း တခမ်းတနား ရေးဖွဲ့ဂုဏ်ပြုထားတဲ့ မြန်မာစာအုပ်တွေ လေးငါးအုပ် ရှိပါတယ်။ ရှာဖွေကြည့်ပါဦး။

ဆရာစံတော်လှန်ရေးကို ဗြိတိသျှအစိုးရက ဘယ်လို အင်အားသုံး နှိမ်နင်း ခဲ့ရလဲ။ သန်မြင့်ဦးကိုယ်တိုင် ဒီလို ရေးထားပါတယ်။

‘၁၉၃၁ - ဇွန်လတွင် အစိုးရမှ တပ်သားရှစ်ထောင်ကို တပ်ဖြန့်ရသည်။ ထိုနှစ် ဇွေရာသီတွင် အိန္ဒိယတပ် ၆ ခု၊ ဗြိတိသျှတပ် ၁ ခုတို့ ပါဝင်သည့် တပ်ရင်း(၇)ခုကို ထပ်ဖြည့်သည်။’

(စာ-၃၈၇)

ဒီလောက်ကြီးမားတဲ့ စစ်အင်အားနဲ့ ထိုးစစ်ဆင်ခဲ့ရတာကို ကြည့်ရင် ဆရာစံအရေးတော်ပုံကြီးဟာ မျက်လှည့်ဆရာတွေ သွေးထိုးပေးလို့ ဖြစ်ပေါ် လာတာ မဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။

ဆရာသန်မြင့်ဦးရဲ့ ကိုယ်တိုင်ရေး မြန်မာ့သမိုင်းဟာ အချက်အလက်တွေ လွဲမှားနေရုံမက သမိုင်းဒဿန သမိုင်းအမြင်အားဖြင့်လည်း ပါစင်အောင် လွဲနေတာ တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ ဒီမှာဘက်ခေတ် ၁၉၉၀ ပြည့်လွန် နှစ်ကာလ များကို မှတ်တမ်းတင်ရာမှာလည်း ... ‘အားကစားကိုလည်း အသစ်တဖန်

အသားပေးသည်။ မကြာမီ ဘောလုံးအသင်း ခြောက်ရာကျော်နှင့် ဘောလုံးကစားသမား နှစ်သောင်းခန့် ရှိလာသည်' လို့ စာမျက်နှာ ၆၀၇ မှာ ရေးထားတာလည်း ငိုအားထက် ရယ်အားသန်စရာ။ ဒီလောက်များတဲ့ ဘောလုံးအသင်းနဲ့ ကစားသမားတွေကို ဘောလုံးဂျာနယ်တွေက သုတေသနပြုပြီး သမိုင်းမှတ်တမ်းတင်သင့်တာပဲ။

မြန်မာ့ဂုဏ်ဆောင် ဦးသန်းရဲ့မြေးတစ်ယောက်အနေနဲ့ ဆရာသန်မြင့်ဦးဟာ မြန်မာ့သမိုင်းကို ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာ ရေးနိုင်အောင် ယခုထက်ပိုပြီး ကြိုးစားအားထုတ်သင့်ပါတယ်။ ကိုးကားထားတဲ့ ကျမ်းညွှန်းစာညွှန်းတွေက ချည်း ၁၄ မျက်နှာခွဲ ရှိပါတယ်။ မြန်မာလို တစ်လုံးမှ မပါ။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ ရေးထားတာတွေချည်း။ ဒီလောက်ကိုးကားပြီး မြန်မာ့သမိုင်းကို ရှုမြင်ရေးသားထားလေသမျှ အလွဲလွဲ အမှားမှား။

ခြေရာပျောက်မြစ်ထဲ ခြေရာလည်းပျောက် ရေလည်း နောက်ခွဲလေပြီလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ကိုးကား

- ၂၀၀၉ ခုနှစ်ထုတ် သမိုင်းသုတေသန ဦးစီးဌာနထုတ် မြန်မာ့ရက်စဉ် သမိုင်း (ပ-တွဲ)
- ၁၉၆၅ ဇူလိုင်ထုတ်၊ အောင်သန်း၏ အောင်ဆန်း

[၂၂-က-၁၂ ထုတ် မန္တလေးအလင်းဂျာနယ်]

အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားရဲ့ ဘဝဇာတ်ကြောင်းဟာ
 ပုံပြင်ဒဏ္ဍာရီထိုးဇာတ်မဟုတ်ပါ။ သမိုင်းအထောက်အထား
 ခိုင်မာစွာပြနိုင်တဲ့ ဝိဝါဒကွဲစရာမရှိတဲ့
 အကြောင်းအချက်အလက် ဖြစ်ပါတယ်။
 ဗုဒ္ဓဝင်ရဲ့အစ တစ်ဝါကျလောက်တောင်
 မှန်အောင်မရေးနိုင်တာလည်း ဝမ်းနည်းစရာပါပဲ
 ဆရာသန့်မြင့်ဦးရေး...။

ခြေရာလည်းပျောက် ရေလည်းနောက် (၄)

ဦးသန့်ရဲ့မြေး ရေးတဲ့ ရခိုင်အရေး

ဆရာသန့်မြင့်ဦးဟာ ဘုရင့်နောင်အကြောင်း အမှားပေါင်းများစွာနဲ့ အနားသတ်နိဂုံးချုပ်ပြီးတဲ့နောက် ရခိုင်သမိုင်းကိုဆက်ရေးပါတယ်။ သမိုင်း ရာဇဝင်အစဉ်အလာကြီးမားတဲ့ ရခိုင်သမိုင်းကို ရခိုင်သမိုင်းဆရာတို့ကသာ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ မှန်မှန်ကန်ကန် ပြောနိုင်လိမ့်မယ်ထင်ပါတယ်။ ဒါမှသာ သမိုင်း ရာဇဝင်ရဲ့ 'အတွင်းသံ' ကို ပီပီသသ ကြားရမှာဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာသမိုင်း စာအုပ်တွေကလည်း မြန်မာအကြောင်းကိုပဲ ဇောင်းပေးရေးသားကြတာဆို တော့ ရခိုင်၊ မွန်စတဲ့ သမိုင်းရုပ်ပုံလွှာတွေကို အနုစိပ်မခြယ်မှုန်းနိုင်ပါဘူး။ 'ကိုယ့်သမိုင်းကိုယ်ရေး' ခြင်းကသာလျှင် သမိုင်းပေးတာဝန်ကို ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်ခြင်းဖြစ်တယ်လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ဆရာသန့်မြင့်ဦးက ရခိုင်သမိုင်းအဖွင့်မှာပင် အမှားကင်းစင်အောင် ရေးခဲ့ တာမတွေ့ရပါဘူး။ 'ခေတ်သစ် မြန်မာ့သမိုင်းတွင် လူမျိုးစွဲ နိုင်ငံစွဲမရှိ အတွေ့ အကြုံ အကျယ်ပြန့်ဆုံးနန်းတော်ဖြစ်သည်။ ရခိုင်၏တသီးတခြားဖြစ်မှုသည် ယခုမှ အသစ်အဆန်းတစ်ခုဖြစ်သည်'

(စာ-၁၃၄)

လူမျိုးစွဲ နိုင်ငံစွဲ ဆိုတာကတော့ လူမျိုးတိုင်း နိုင်ငံတိုင်းမှာရှိပါတယ်။ ဒီနေ့ကမ္ဘာရွာခေတ်ကြီးမှာတောင် လူမျိုးတိုင်း နိုင်ငံတိုင်းမှာ 'ကိုယ်ပိုင်အမျိုးသားရေးလက္ခဏာ' တွေကိုယ်စီရှိနေကြပါတယ်။ အမေရိကန်လို နိုင်ငံကြီးတောင်မှ အမျိုးသားလုံခြုံရေးဆိုတဲ့ စကားကို ခပ်မာမာပြောပြီး အမျိုးသားရေးသတ် နှိုင်းကြားမှုအပြည့် ရှိနေပါတယ်။ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ဂျပန်၊ ကိုရီးယားကနေ ဆူဒန်အထိ ကိုယ့်တိုင်းပြည် ကိုယ့်လူမျိုးဆိုတဲ့ အမှတ်လက္ခဏာ စွဲစွဲမြဲမြဲ ခိုင်ခိုင်မာမာ ရှိနေပါတယ်။ ကုလသမဂ္ဂလို အာဆီယံလို အဖွဲ့အစည်းတွေမှာ ဘုံအကျိုးစီးပွားအတွက် လုပ်ကြရာမှာတောင် အမျိုးသားရေးလက္ခဏာကို စွန့်ပစ်ခဲ့ခြင်းမရှိပါဘူး။

ဒီနေ့ 'ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်' ဆိုတာလည်း ရှမ်း၊ ကရင်၊ ကချင်၊ မွန်၊ ရခိုင်၊ ချင်း စသည်ဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံတို့ စုစည်းနေထိုင်ရာ မဟုတ်ပါလား။ နိုင်ငံတစ်ခုလည်းမှာတောင် တိုင်းရင်းသားများ ရဲ့ ထူးခြားတဲ့ ကိုယ်ပိုင် အမှတ်လက္ခဏာ ခလေ့ထုံးစံ ယဉ်ကျေးမှုတွေ ရှိနေပါတယ်။ ရခိုင်ဆိုရင် ပထဝီအနေအထားအရ သီးခြားလိုဖြစ်နေတာကြောင့် သူ့ယဉ်ကျေးမှုက ပိုပြီးတော့တောင် တသီးတခြား အားကောင်းနေပါသေးတယ်။ ရခိုင်ယဉ်ကျေးမှုဆိုတာလည်း ရှေးအစဉ်အလာကတည်းက ဗုဒ္ဓဘာသာယဉ်ကျေးမှုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်ကတည်းက စန္ဒာသူရိယမင်းကြီးလက်ထက်မှာ ရခိုင်ပြည်သို့ ကြွချီတော်မူလာပြီး သာသနာ့အမွေပေးတော်မူခဲ့တာ မဟုတ်ပါလား။ (အကျယ်ကို ဆရာဦးမောင်မောင်တင် မဟာဝိဇ္ဇာရဲ့ မဟာမြတ်မုနိဘုရားကြီးသမိုင်းမှာ-၅) ဒါကြောင့် ရခိုင်သမိုင်း ရခိုင်ယဉ်ကျေးမှုဟာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူစဉ် သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်ကတည်းကပင် ထင်ရှားအားကောင်းပြီးဖြစ်တာမို့ ဒီနေ့ခေတ်အထိဆိုရင် နှစ်ပေါင်းနှစ်ထောင်ကျော်ခဲ့ပြီလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ပျူ မြန်မာ၊ မွန်၊ ရခိုင်တို့ အကြောင်းပြောရင် ဗုဒ္ဓဘာသာယဉ်ကျေးမှုကို လုံးဝဥပေက္ခာပြုလို့မရ။ အဓိက ပင်မအသက်သွေးကြောအဖြစ် လေ့လာပြောဆိုနေရပါတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုမှာ ကိုးကွယ်ရာ ဘာသာ သာသနာ ယဉ်ကျေးမှုတွေ လွှမ်းမိုးနေတတ်ပြီး ဒီလူ့အဖွဲ့အစည်းမပြိုကွဲအောင် ဘာသာသာသနာကပဲ ထိန်းကျောင်းပဲ့ပြင် သွားလေ့ရှိပါတယ်။ ပြောရရင် ဘာသာ

သာသနာဆိုတာ ပန်းသီတဲ့ကြိုးပါပဲ။ ဒီကြိုးကလေးပြတ်သွားရင် လူသား ပန်းပွင့်တွေ ဖရိုဖရဲပြန်ကြဲသွားရမှာပါ။ အသက်ခန္ဓာကြွေတာနဲ့ မခြားပါပဲ။

ရခိုင်ယဉ်ကျေးမှုရဲ့ အခြေခံဖြစ်တဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာအပေါ်မှာလည်း ဆရာ သန်မြင့်ဦးရဲ့ ရေးသားချက်တွေက ကလေးကလားဆန်နေပါတယ် (ဝါ) လေးလေးနက်နက်မရှိတူးလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ဆရာသန်မြင့်ဦးကိုယ်တိုင်လည်း အသက်၁၄နှစ်အရွယ်မှာ အမေရိကားက ပြန်လာပြီး မြန်မာပြည်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ ကိုရင်ဝတ်ခဲ့ကြောင်း စာမျက်နှာ ၆၇မှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဗုဒ္ဓဝင်ယဉ်ကျေးမှုကို မှန်မှန်ကန်ကန် တင်ပြနိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။

‘ဘာသာတည်ထောင်သူ သိဒ္ဓတ္ထဂေါတမကို ဟိမဝန္တာတောင်ခြေရှိ သေးငယ်သော မျိုးနွယ်စု အကြီးအကဲတစ်ဦး၏ အမွေစားအမွေခံအဖြစ် မွေးဖွားခဲ့သည်။’

(စာ ၈၇)

အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားဟာ သေးငယ်သော မျိုးနွယ်စု အကြီး အကဲတစ်ဦး၏သားမဟုတ်ပါ။ ကပ္ပိလဝတ်ရွှေပြည်တော်ကြီးကို အစိုးရတဲ့ ဘုရင်ကြီး သုဒ္ဓေါဒနနဲ့ မယ်တော်မာယာတို့က မွေးဖွားခဲ့တဲ့ သာကီဝင်မင်းသား တစ်ပါးဖြစ်ပါတယ်။ ကျီးသဲလေးထပ် ဆရာတော်ကြီးနဲ့ မင်းကွန်းဆရာတော် ကြီးတို့ရဲ့ ဗုဒ္ဓဝင်စာအုပ်ကြီးတွေမှာ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားအကြောင်း အလွန်ခန်းနားစွာ ရေးဖွဲ့ပူဇော်ထားပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ဝိပဿနာတရားပြဆရာကြီး ဦးဂိုအင်ကာ ရေးတဲ့ ‘ရုပ်ပြဗုဒ္ဓဝင်’ စာအုပ်မှာလည်း သိဒ္ဓတ္ထရဲ့ ခမည်းတော်ကို ‘မဟာသုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး’ လို့ မဟာတပ်ပြီးရေးပါတယ်။ သေးငယ်သော မျိုးနွယ်စုရဲ့ သာမန် မည်ကာမတ္တ အကြီးအကဲမဟုတ်ပါဘူး။ အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားရဲ့ ဘဝဇာတ်ကြောင်းဟာ ပုံပြင်ဒဏ္ဍာရီထိုးဇာတ်မဟုတ်ပါ။ သမိုင်းအထောက်အထား ခိုင်မာစွာ ပြနိုင်တဲ့ ဝိဝါဒကွဲစရာမရှိတဲ့ အကြောင်းအချက်အလက် ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဝင်ရဲ့အစ တစ်ဝါကျလောက်တောင် မှန်အောင်မရေးနိုင်တာလည်း ဝမ်းနည်းစရာပါပဲ ဆရာသန်မြင့်ဦးရေး

ဆရာသန်မြင့်ဦးဟာ ရခိုင်သမိုင်းကို ရေးသားရင်း ဗုဒ္ဓဝင်အကြောင်း

အရာများကို ဆက်လက်တင်ပြခဲ့ရာမှာလည်း လွဲပြီးရင်းလွဲနေတာ တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။

‘ဒဏ္ဍာရီလာအရ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်းထောင်ပေါင်းများစွာက မြတ်စွာဘုရားပင် ပထမဦးဆုံးတရားဒေသနာကို သာဝတ္ထိရှိ သမင်ဥယျာဉ်တွင် မဟောရသေးမီက ပန်ချလာဘုရင်သည် ...’

(စာ-၇၈)

အဲဒီမှာလည်း ‘ဗုဒ္ဓဝင်’ ကို ‘ဒဏ္ဍာရီ’ လို့ရေးတာ မှားပါတယ်။ ‘လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်းထောင်ပေါင်းများစွာက’ ဆိုတဲ့ အချိန်ကာလ ရည်ညွှန်းချက်လည်း မှားပါတယ်။ နှစ်ပေါင်း နှစ်ထောင်ကျော်ပဲရှိပါသေးတယ်။ သာဝတ္ထိရှိ သမင်ဥယျာဉ်ဆိုတဲ့ နေရာဌာန ရည်ညွှန်းချက်လည်း မှားနေပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရားတရားဦးမေ့စကြာဟောတဲ့ မိဂဒါဝုန်တောကြီးဟာ ဗာရာဏသီမြို့နဲ့ ခြောက်မိုင်အကွာမှာ ရှိပါတယ်။ ဆရာသန့်မြင့်ဦးပြောတဲ့ သာဝတ္ထိမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ သာဝတ္ထိနဲ့ ဗာရာဏသီ မိုင်ရာချိတေးပါတယ်။ သန့်မြင့်ဦးဟာ အင်္ဂလိပ် ဘာသာအပြင် ဘာသာပေါင်းစုံနဲ့ ရေးထားတဲ့ ခိုင်မာတဲ့ ဗုဒ္ဓဝင်ကိုပင် မှန်အောင် မရေးနိုင်ဘဲ ရခိုင်သမိုင်းကြောင်းကို မတိမ်းမစောင်းအောင် ဘယ်လိုရေးမှာလဲ။

‘၁၄၀၄ ခုနှစ်တွင် အင်းဝထီးနန်းက ရခိုင်ကို ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်သည့် အခါ ထိုစဉ်က ဘုရင်နရမိဿလသည် အနောက်ဘက်ရှိ ဘင်္ဂလားနေပြည်တော် ဂေါသို့ ထွက်ပြေးသည်။ ဘုရင်သည် ထိုနယ်မြေတွင် နှစ်များစွာ နေထိုင်သည်။ ထိုကာလတစ်လျှောက် အရှေ့တိုင်း အစ္စလာမ်၏ ရည်မှန်သော လောကကို လေ့ကျက်မှတ်သားသည်။ ထို့နောက် ဌာနေပြန်ပြီး ၎င်း၏ထီးနန်းကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်သည်။’

(စာ ၁၃၅)

‘ယင်းသည် ဤနိုင်ငံအတွက် ရွှေရောင်ခေတ်သစ်အစဖြစ်သည်။ ဩဇာရှိပြီးနှင့် ချမ်းသာပြောသည့် ကာလတစ်ခုဖြစ်သည်။ မှတ်သားလောက်သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် အစ္စလာမ်နှစ်မျိုးစပ်နန်းတွင်းကို ဖန်တီးသည်။ ပါရှားနှင့် အိန္ဒိယမှ အစဉ်အလာများကိုလည်းကောင်း၊ အရှေ့ဘက်မှ ဗုဒ္ဓဝါဒကိုလည်းကောင်း ပေါင်းစပ်သည်။ ၎င်း၏ မြို့တော်ဟောင်ကို စွန့်ပယ်ပြီး မြို့တော်သစ်

ကိုတည်ထောင်သည်။ ထိုမြို့တော်ကို မြောက်ဦးဟုခေါ်တွင်သည်။'

(စာ-၁၃၆)

အင်းဝကတိုက်လို့ ဘင်္ဂလားနယ်ထဲ ထွက်ပြေးရတဲ့ ရခိုင်မင်းရဲ့ အမည်ကို ရခိုင်ရာဇဝင်စာအုပ်တွေထဲမှာ မင်းစောမွန်လို့တွေ့ရပါတယ်။

(၁၉၁၀ ခုနှစ်ထုတ် ဦးပဏ္ဍိ၏ ဥညဝတီရာဇဝင်သစ်၊ ရှု)

သန်းမြင့်ဦးရေး 'နရမိဿလ' ဆိုတဲ့ အမည်ကို မတွေ့ရပါ။ ရခိုင်ဘုရင်ဟာ ၁၄၃၃မှာ မြောက်ဦးသို့ပြောင်းရွှေ့စံမြန်းတယ်လို့ သန်းမြင့်ဦးကရေးပြီး ဥညဝတီရာဇဝင်သစ်က ၁၄၃၀လို့ ရေးပါတယ်။ အဓိက ပြဿနာကတော့ မြောက်ဦးနန်းတွင်းမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့အစ္စလာမ်ဘာသာ နှစ်မျိုးစပ်ထွန်းကားခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ ဖော်ပြချက်ပါပဲ။ နှစ်မျိုးစပ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ပေါ်လွင်အောင်လည်း သာဓကမပြနိုင်ခဲ့ပါ။

'မြောက်ဦးခေတ် အစောပိုင်းမင်းများသည် ဘင်္ဂေါနယ်ကို ပိုင်ဆိုင်ထားသဖြင့် အရှင်ဘွဲ့ကို မွတ်ဆလင်ဘွဲ့အမည်များသုံးခဲ့တာ ရှိပါတယ်။ ဥပမာ - မင်းခရီးရဲ့ မွတ်ဆလင်ဘွဲ့ဟာ 'အလီခင်' ဆိုတာမျိုး။ အဲဒါက သိမ်းပိုက်ခံ မွတ်ဆလင်တွေရဲ့ ထောက်ခံမှုရအောင် စည်းရုံးရေးလုပ်ခဲ့တာလို့ ၁၉၆၇ ခုနှစ်ထုတ် မြန်မာမင်းများ အရေးတော်ပုံ စာမျက်နှာ ၃၆မှာ ရှင်းလင်းထားပါတယ်။ မွတ်ဆလင်အမည် 'အလီခင်' ဘွဲ့ခံ မင်းခရီး(ခ)နာရမုမင်း (၁၄၃၃-၅၉) ဟာ အင်းဝဘုရင်ထံပါးသော သဝဏ်လွှာတွင် ရတနာမြတ်သုံးပါး၏ ဂုဏ်တော်များကို ဦးထိပ်ပန်ဆင်ရေးထားသောကြောင့် အလီခင်သည် မွတ်ဆလင် မဟုတ်ဘဲ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ သံတွဲ မိဖုရားထံ ပေးပို့တဲ့ မေတ္တာစာမှာလည်း ... 'သရဏာပွင့်၊ ပန်းသုံးဆင့်ကို မယ်နှင့် ဓိဋ္ဌာန် ပန်ရစေ' လို့ ထည့်သွင်းစပ်ဆိုခဲ့တာကို ကြည့်ရင် အလီခင်ဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာမင်းတရားဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ နောင်တော်မင်းစောမွန်တည်ခဲ့တဲ့ လေးမျက်နှာဘုရားအနီးမှာ 'ညီတော်' စေတီတည်ခဲ့ကြောင်းလည်း မှတ်သားရပါတယ်။

(၁၉၂၇ ထုတ် ရခိုင်မဟာရာဇဝင်ကြီး- ရှု)

မင်းစောမွန် ဘင်္ဂလားက ပြန်လာပြီး မြို့တော်မြောက်ဦးကို တည်ထား

စိုးစံရာမှာ အစွလာမ်(မွတ်ဆလင်)များ လိုက်ပါလာပြီး ရခိုင်လူထုအတွင်း ၎င်းတို့ဘာသာပြန့်ပွားအောင် ကြိုးစားခဲ့ပေမယ့် မအောင်မြင်ခဲ့ပါ။ ရခိုင်ပညာရှိ ဆရာမြတ်ဆိုသူက ‘ရွှေမျိုင်းဓမ္မသတ်ကျမ်း’ကို ပြုစုပြီး ခုခံကာကွယ်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ရွှေမျိုင်းဓမ္မသတ်ဟာ ‘ဘုရားဟော မင်္ဂလာသုတ်’ကို အခြေခံရေးသားထားခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ရခိုင်သူမြတ်ရေးခဲ့တဲ့ ‘လောကသာရပျို့’နဲ့လည်း အကြောင်းအရာတူပါတယ်။ (လောကသာရပျို့မှာ ကျောင်းသုံးသင်ရိုးဖြစ်ခဲ့ဖူးပြီး ဆရာကြီးမင်းသုဝဏ်က ၁၉၅၅မှာ လောကသာရပျို့ အဖြေအဘိဓာန်ကို အနက်ဖွင့်ရေးပေးခဲ့ပါတယ်။)

ရွှေမျိုင်းဓမ္မသတ်မှာ အချက် ၄၈ ချက် ပါဝင်ပြီး ရခိုင်တို့ရဲ့ ‘ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ’ လို့တောင် ပညာရှင်များက တင်စားခဲ့ရပါတယ်။ မင်္ဂလာသုတ်တွင် ‘အမိအဘကို လုပ်ကျွေး မွေးမြူခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး’ လို့ ဟောတော်မူသကဲ့သို့ ...

‘မိခင် ဖခင် ကျေးဇူးရှင်ကို ချစ်ခင်မြတ်နိုး ဂူပုထိုးသို့ ရှိခိုးဦးတင်ကြည်လင်မြတ်လေး သိမ်းမြန်းမွေး၍ လုပ်ကျွေးခယ ရှိတုပ်ကွလျက် ...’ ဟု လောကသာရပျို့က ဖွဲ့နွဲ့ပါတယ်။ ရွှေမျိုင်းဓမ္မသတ်မှာလည်း ဒီသဘောကိုပဲ ထပ်တူ စကားပြေနဲ့ ရေးထားပါတယ်။ ရွှေမျိုင်းဓမ္မသတ်ရဲ့ ကျေးဇူးကြောင့် ရခိုင်မှန်သမျှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အဖြစ်မှ မပျက်ယွင်းခဲ့ကြပါ။ ဒါကြောင့် ‘ရခိုင်မှန်လျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်သည်’ ဆိုတဲ့ ဆိုရိုးစကား ယနေ့တိုင် ထင်ရှားတည်တံ့နေဆဲဖြစ်ပါတယ်။

သန့်မြင့်ဦးက မြောက်ဦးခေတ်ကို ရည်ညွှန်းရာမှာ ‘ဤလူမျိုးစွဲ ဘာသာစွဲ မရှိသည့် နန်းတွင်းသည် ဘင်္ဂါလီနှင့် ရခိုင်စာပေ၏ထူးကဲသော အားပေးမှု ဖြစ်လာသည်’ လို့ ရေးပါတယ်။ (စာ-၁၃၇)

လူထုကြားမှာ အစွလာမ်ယဉ်ကျေးမှု ပြန့်နှံ့ခဲ့လေဟန်လည်း ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။ ဒီဖော်ပြချက်ကို အထက်မှာ တင်ပြခဲ့တဲ့ ‘ရွှေမျိုင်းဓမ္မသတ်ကျမ်း’ အားဖြင့် ပယ်ဖျက်လိုက်ပြီဖြစ်ပါတယ်။ ‘နှစ်ပေါင်းတစ်ရာခန့် ရခိုင်သည် ၎င်းထက်စွမ်းအားပိုကြီးသော အိမ်နီးချင်းဖြစ်သည့် ဘင်္ဂလားပသီဘုရင် နယ်ပယ်၏လက်တက်အဖြစ် တည်ရှိခဲ့သည်’ ဆိုတဲ့ ဖော်ပြချက်ကတော့ သန့်မြင့်ဦးရဲ့ မဟာအမှားကြီးပဲ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

မန်းချောင်းစာပေ

အဘိုးဦးသန့်ဟာ ကုလသမဂ္ဂရဲ့ အတွင်းရေးမှူးကြီးအဖြစ် နှစ်ကြိမ် တိုင် ဆောင်ရွက်ပြီး မြန်မာ့ဂုဏ်ကို ဆောင်နိုင်ခဲ့ပေမယ့် မြေးဖြစ်သူ သန်မြင့်ဦး ကတော့ မြန်မာ့သမိုင်းနဲ့ ရခိုင်သမိုင်းများကို အရှုပ်ဆိုး အကျည်းတန်အောင် လွဲလွဲမှားမှား ရေးသားခဲ့ပါတယ်။ အခြားသော ဗုဒ္ဓဝင်၊ ရာဇဝင်နဲ့ သမိုင်းအမြင် အမှားများ ကျန်ရှိနေသေးပေမယ့် ဒီလောက်နဲ့ပဲ နိဗ္ဗိတံလိုက်ပါပြီ။ ခြေရာ လည်းပျောက် ရေလည်းနောက်ခဲ့တဲ့ ခြေရာပျောက်မြစ်ထဲမှာ အမှားတွေ စီးမျောနေဆဲ . . . ၊ ဘယ်အထိ စီးမျောသွားမှာလဲ။ ။

ညွှန်း

- သန်မြင့်ဦးရေး၍ မြနှင်းဆီ ဘာသာပြန် ခြေရာပျောက်မြစ် ကိုယ်တိုင်ရေး မြန်မာ့သမိုင်း

(၂၀၁၂ ဇူလိုင်(ဒု-အကြိမ်)စာမူခွင့်ပြုချက်-၃၁၀၁၈၇၀၇၁၂)

ကိုးကား

- ၁၉၁၀ ခုနှစ်ထုတ် ဦးပဏ္ဍိ၏ ဧညဝတီရာဇဝင်သစ်
- ၁၉၂၇ ဦးသာထွန်းအောင်၏ ရခိုင်မဟာရာဇဝင်ကြီး
- ၁၉၅၅၊ ဆရာကြီးမင်းသုဝဏ်၏ လောကသာရပျို့အဖြေ
- ၁၉၆၇ ထုတ်၊ မြန်မာမင်းများအရေးတော်ပုံ
- ၂၀၁၁ မတ်လထုတ်၊ ဆရာကြီး ဦးဂိုအင်ကာ၏ ရုပ်ပြဗုဒ္ဓဝင်

[၂၂-၈-၂၀၁၂ ထုတ် မန္တလေးအလင်းကျွန်း]

ဖော်ပြခဲ့သောကျနယ်အညွှန်း

- ၁။ ဦးသန့်ရဲ့မြေးရေးတဲ့ ခြေရာပျောက်မြစ် (သို့မဟုတ်)
ခြေရာလည်းပျောက် ရေလည်းနောက်
[၃-က-၂၀၁၂ ထုတ် မန္တလေးအလင်းကျနယ်]
- ၂။ ဦးသန့်ရဲ့မြေးရေးတဲ့ ခြေရာပျောက်မြစ် (သို့မဟုတ်)
ခြေရာလည်းပျောက် ရေလည်းနောက် (၂)
[၁၀-က-၂၀၁၂ ထုတ် မန္တလေးအလင်းကျနယ်]
- ၃။ ဦးသန့်ရဲ့မြေးရေးတဲ့ ခြေရာပျောက်မြစ် (သို့မဟုတ်)
ခြေရာလည်းပျောက် ရေလည်းနောက် (၃)
ဘုရင့်နောင်အကြောင်း ဇောက်တိဇောက်ထိုး သမိုင်းအမြင်
[၁၇-က-၂၀၁၂ ထုတ် မန္တလေးအလင်းကျနယ်]
- ၄။ ဦးသန့်ရဲ့မြေး သမိုင်းအမှန်ကိုရေးနိုင်ရဲ့လား
[၁၅-က-၂၀၁၂ ထုတ် နံနက်ခင်းကျနယ်]
- ၅။ ဦးသန့်ရဲ့မြေးရေးတဲ့ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုအလွဲများ
[၂၂-က-၂၀၁၂ ထုတ် နံနက်ခင်းကျနယ်]
- ၆။ ဦးသန့်ရဲ့မြေးရေးတဲ့ ခြေရာပျောက်မြစ် (သို့မဟုတ်)
ခြေရာလည်းပျောက် ရေလည်းနောက် (၄)
ဦးသန့်ရဲ့မြေးရေးတဲ့ ရခိုင်အရေး
[၂၄-က-၂၀၁၂ ထုတ် မန္တလေးအလင်းကျနယ်]

မန်းချောင်းစာပေ

ကိုးကားစာအုပ်စာတမ်းများ

- ၁။ ၂၀၀၉ ခုနှစ် သမိုင်းသုတေသနဦးစီးဌာနထုတ်
မြန်မာ့ရက်စဉ်သမိုင်း၊(ပ-တွဲ)
- ၂။ ၂၀၀၅ ဇူလိုင်၊ ဒေါက်တာသန်းထွန်း၊ ပုဂံခေတ် နိုင်ငံရေးသမိုင်း
- ၃။ ၁၉၉၂ နိုဝင်ဘာထုတ် မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး (ဒု-တွဲ)
- ၄။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်ထုတ် ဒေါက်တာတိုးလှ၏ ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး
- ၅။ ၁၉၁၀ ခုနှစ်ထုတ် ဦးပဏ္ဍိ၏ ဧည့်ဝတီရာဇဝင်သစ်
- ၆။ ၁၉၂၇ ဦးသာထွန်းအောင်၏ ရခိုင်မဟာရာဇဝင်ကြီး
- ၇။ ၁၉၅၅ ဆရာကြီးမင်းသုဝဏ်၏ လောကသာရပျို့အဖြေ
- ၈။ ၁၉၆၇ ထုတ်၊ မြန်မာမင်းများအရေးတော်ပုံ
- ၉။ ၂၀၁၁ မတ်လထုတ်၊ ဆရာကြီး ဦးဂိုအင်ကာ၏ ရုပ်ပြဗုဒ္ဓဝင်
- ၁၀။ ၁၉၆၅ ဇူလိုင်ထုတ်၊ အောင်သန်း၏ အောင်ဆန်း
- ၁၁။ ၁၉၆၇ ဒီဇင်ဘာထုတ် နဂါးဗိုလ်ထိပ်တင်ထွေး၏
ကုန်းဘောင်ဆက်မဟာရာဇဝင်အကျဉ်း (ဒုတိယအကြိမ်)
- ၁၂။ ၂၀၀၃ ဒီဇင်ဘာထုတ် ညိုမြ၏ ကုန်းဘောင်ရှာပုံတော်(သတ္တမအကြိမ်)
- ၁၃။ ၁၉၉၇ ဇန်နဝါရီထုတ် ရွှေဘိုနီဒါန်း

မောင်သွေးချွန် ရေးသားထုတ်ဝေပြီးစာအုပ်များစာရင်း

ဘာသာရေးစာအုပ်များ

- ၁။ ကိလေသာတောင်တန်းကြီး
(ပထမအကြိမ် ၁၉၉၉ ဖေဖော်ဝါရီလ၊ ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၀၁ ဇွန်)
- ၂။ အမေအတွက်မမေ့တရား
(ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၀၀ ဖေဖော်ဝါရီလ)
- ၃။ ဘာကြောင့် - ၁
(ပထမအကြိမ် ၁၉၉၉ ဇူလိုင်လ၊ ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၀၁ မတ်လ)
- ၄။ ဘာကြောင့် - ၂
(၂၀၀၁ မေလ)
- ၅။ အောင်မြင်ကြီးပွားမင်္ဂလာခြေလှမ်းများ
(ပထမအကြိမ် ၁၉၉၉ စက်တင်ဘာလ၊ ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၀၂ မတ်လ)
- ၆။ အစစ်အမှန်အောင်နိုင်ခြင်း
(ပထမအကြိမ် ၁၉၉၉ နိုဝင်ဘာလ၊ ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၀၁ ဖေဖော်ဝါရီ)
- ၇။ ပယ်လမ်းလျှောက်လမ်းပေါက်စခန်း
(ပထမအကြိမ် ၂၀၀၀ မတ်လ၊ ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၀၀ ဒီဇင်ဘာ၊
တတိယအကြိမ် ၂၀၁၂ ဧပြီ)
- ၈။ မသိရာမှသိရာသို့
(ပထမအကြိမ် ၂၀၀၀ ဖေဖော်ဝါရီလ၊ ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၀၂ ဩဂုတ်)
- ၉။ တံခွန်ထူ နတ်လူသိစေသား
(ပထမအကြိမ် ၂၀၀၀ မတ်လ၊ ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၁၂)
- ၁၀။ ဘဝသေမှ ဘဝရှင်သို့ (ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏တစ်နေ့တာပြုကျင့်ရပ်များ)
(ပထမအကြိမ် ၂၀၀၀ မတ်လ၊ ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၁၂ ဇူလိုင်)
- ၁၁။ သုဝဏ္ဏသျှမ်းတောင်မှ သုဝဏ္ဏသျှမ်းတောင်သို့
(၂၀၀၁ မတ်လ)

- ၁၂။ ကာမမှ ဓမ္မသို့
(ပထမအကြိမ် ၂၀၀၀ ငူလိုင်လ၊ ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၀၃ မတ်လ)
- ၁၃။ ဆယ်ဆသာရမယ်
(ပထမအကြိမ် ၂၀၀၀ ငူလိုင်လ၊ ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၀၂ ဖေဖော်ဝါရီ)
- ၁၄။ တလူလူ တလွင့်လွင့် အဆင့်မြင့်လူ
(၂၀၀၀ပြည့်နှစ် စက်တင်ဘာ၊ ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၀၂)
- ၁၅။ အကြွေးကင်း ကြွေးရှင်းတရားစု
(၂၀၀၀၊ နိုဝင်ဘာလ)
- ၁၆။ အကောင်းဆုံးကို ရအောင်ယူ
(၂၀၀၁၊ နိုဝင်ဘာလ)
- ၁၇။ နတ်တလူအလုပ်ပေးတရားစု
(ပထမအကြိမ် ၂၀၀၁၊ မတ်လ)
- ၁၈။ လမ်းနှင့်ပန်းတိုင်
(၂၀၀၁၊ ငူလိုင်လ)
- ၁၉။ သီလဂုဏ်ရည်ရွှေတိုင်းပြည်
(၂၀၀၁ ငူလိုင်လ)
- ၂၀။ ပါရမီတို့၏သဘောသရုပ်
(၂၀၀၁၊ ဒီဇင်ဘာလ)
- ၂၁။ နိတိနှင့်ပီတိ
(၂၀၀၂ ဇန်နဝါရီလ)
- ၂၂။ ပေါင်းကူးမြင့်တင်တရားစဉ်
(ပထမအကြိမ် ၂၀၀၂၊ ဇွန်လ၊ ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၀၂ ဖေဖော်ဝါရီ)
- ၂၃။ ဘာကြောင့် ၁+၂ ပေါင်းချုပ်
(ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၀၃၊ ဇွန်လ၊ တတိယအကြိမ် ၂၀၀၁ ဇွန်လ)
- ၂၄။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏နဂုဏ်တော်
(၂၀၀၃၊ ငူလိုင်လ)
- ၂၅။ လမ်း၏အလင်းသစ္စာ
(၂၀၀၄၊ ဧပြီ)

- ၂၆။ မသိရာမှသိရာသို့+နတ်တလူ့အလုပ်ပေးတရားစု
(ပထမအကြိမ် ၂၀၀၄၊ ပြီး၊ ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၀၄၊ ၄၆)
- ၂၇။ အစစ်အမှန်အောင်နိုင်ခြင်း+သီလဂုဏ်ရည်ရွှေတိုင်းပြည်
(ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၀၄၊ နိုဝင်ဘာ)
- ၂၈။ မဟာမြိုင်တောကြီးမှာသာသနာပြုခြင်းနှင့်
ပန်ထွာဘုရင်မ၏ဘဝဓမ္မအလင်းရောင်
(၂၀၀၀၊ စက်တင်ဘာ)
- ၂၉။ လက်မိလက်ရေသြဝါဒများ
(၂၀၀၆၊ ပြီးလ)
- ၃၀။ မေတ္တာဟူသည် ညီမျှခြင်း
(၂၀၀၅၊ ဩဂုတ်လ၊ ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၁၁ နိုဝင်ဘာ)
- ၃၁။ ကိလေသာနှင့်မဂ္ဂင်အကျင့်
(၂၀၁၂၊ ဖေဖော်ဝါရီ)
- ၃၂။ ဘဝကြမ်းမှ ဓမ္မလမ်းသို့
(မြောင်းမြဝါးကျောင်းဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိတ၊
ရေနံချောင်း ကျားကိုက်ချောင်းသူဿန်မှ အရှင်ဝိမလ)
(၂၀၀၃၊ နိုဝင်ဘာ)
- ၃၃။ ရေနံချောင်းဆရာတော်ကြီး အရှင်ဝိမလ၏ ဘဝကြမ်းမှဓမ္မလမ်းသို့
(၂၀၀၉ ဒီဇင်ဘာ)
- ၃၄။ မဟာစည်ဆရာတော်ကြီး၏ တစ်တဝသာသနာနှင့် သာသနာ ၅၀၀၀ ရှင်းတမ်း
(၂၀၁၀၊ ဇန်နဝါရီလ)
- ၃၅။ ရက်ကန်းစင်တောင်ဆရာတော်ကြီး၏ ဘဝဖြစ်စဉ်နှင့် ဓမ္မကျင့်စဉ်
(ပထမအကြိမ် ၂၀၀၉၊ ဖေဖော်ဝါရီလ၊ ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၁၂၊ ဩဂုတ်)
- ၃၆။ ရက်ကန်းစင်တောင်ဆရာတော်ကြီး၏ သာသနာပြုကွင်းဆက်များနှင့်
ဆရာတော်ဦးလောကတိဏ္ဍ၏ ထူးခြားသောဘဝဖြစ်စဉ်နှင့် ကျင့်စဉ်များ
(၂၀၁၁၊ စက်တင်ဘာလ)

အခြားစာအုပ်များ

၃၆။ မိုးချစ်မှ သစ်မယ်မြေနှင့်အခြားဝတ္ထုတိုများ

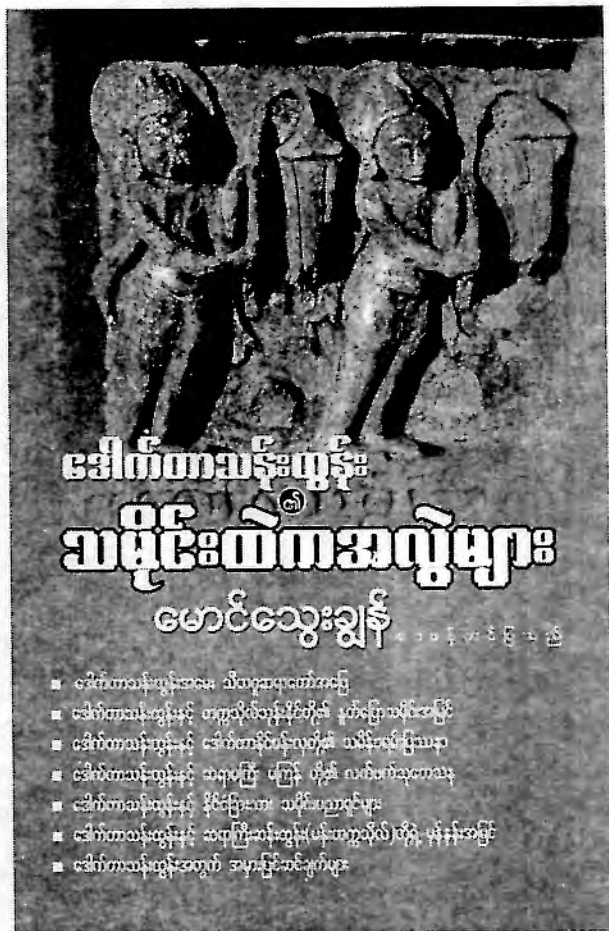
မန်းချောင်းစာပေ

- (၁၉၉၁၊ နိုဝင်ဘာလ)
- ၃၇။ စိမ်းမြသရဖူ(လုံးချင်းဝတ္ထု)
(၁၉၉၅ ဇန်နဝါရီလ)
- ၃၈။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ဘုန်းကံပါရမီ
(၂၀၁၁ နိုဝင်ဘာ)
- ၃၉။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် (သို့မဟုတ်) သံမဏိကြီးမျှင်
(၂၀၁၂ ဇန်နဝါရီ)
- ၄၀။ ငြိမ်းချမ်းရေးခေါ်သံ (နိုင်ငံရေးစာပေဝေဖန်ချက်များ)
(၂၀၁၂ ဇွန်)

ယခု

- ၄၁။ ဦးသန်ရွှေမြေးရေးတဲ့
ကိုယ်တိုင်ရေးပြန်ဟုသိင်းအမှားများ
(၂၀၁၂၊ စက်တင်ဘာ)

မန်ချောင်းစာပေမှ ဆက်လက်ထွက်ရှိမည့်
စာအုပ်သစ်

ဒေါက်တာသန်းထွန်း
ဝင်း
သမိုင်းဝင်ကဏ္ဍလွှာများ
မောင်သွေးချွန်

- ဒေါက်တာသန်းထွန်းအဖေ သီဟသူဘုရား၏အပြု
- ဒေါက်တာသန်းထွန်းနှင့် စာအုပ်သစ်တိုက်တိုင်နှင့် မှတ်ပြောဆိုင်အပြု
- ဒေါက်တာသန်းထွန်းနှင့် ဒေါက်တာနိုင်ဝင်းလှတို့၏ သမိုင်းဝင်ပြုစာအုပ်
- ဒေါက်တာသန်းထွန်းနှင့် သူပုဂ္ဂိုလ် မကြွန်း မိုးညို စာပေကဏ္ဍလွှာများ
- ဒေါက်တာသန်းထွန်းနှင့် နိုင်ငံခြားစာပေ သမိုင်းကဏ္ဍလွှာများ
- ဒေါက်တာသန်းထွန်းနှင့် သပျက်ဆုံးသွန်း(မင်းစာအုပ်သစ်)တို့ကို မှတ်ပြောအပြု
- ဒေါက်တာသန်းထွန်းအတွက် အမှာပြုစုဆောင်ရွက်ပေးခြင်း

မန်ချောင်းစာပေ